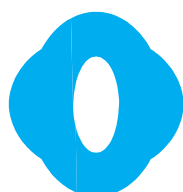

1^e
Besluitvormende
Bestuursrapportage
2025

g e m e e n t e
0 l d a m b t

1. Inhoud

2.	Inleiding.....	5
3.	Algemeen.....	5
4.	Saldo 1e BBR 2025	7
4.1	Meerjarenbegroting	7
4.2	Analyse van het resultaat.....	8
4.3	Mutaties die geen invloed hebben op het resultaat	9
5.	Toelichting per programma.....	11
	Programma 1: Algemene dienstverlening.....	11
	Programma 2: Woonklimaat en leefomgeving	11
	Programma 3: Ondernemingsklimaat, werkgelegenheid en onderwijs	12
	Programma 4: Zorg en samenleving	12
	Programma 5: Duurzaamheid en milieubeheer	13
	Programma 6: Bestuur	13
	Overhead	14
	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	15
6.	Investeringskredieten.....	17
7.	Stelposten algemeen	19
8.	Meerjarenperspectief	21
9.	Begrotingsmutaties per programma	23
10.	Voorstel.....	25
11.	Informerende Bestuurs Rapportage (IBR)	27
	Programmaplan	27
	<i>Programma 1 Algemene dienstverlening.....</i>	<i>29</i>
	<i>Programma 2 Woonklimaat en leefomgeving</i>	<i>32</i>
	<i>Programma 3 Ondernemingsklimaat, werkgelegenheid en onderwijs</i>	<i>50</i>
	<i>Programma 4 Zorg en samenleving</i>	<i>59</i>
	<i>Programma 5 Duurzaamheid en milieubeheer</i>	<i>65</i>
	<i>Programma 6 Bestuur</i>	<i>69</i>

2. Inleiding

De 1^e Besluitvormende Bestuursrapportage (1^e BBR) geeft inzicht in de belangrijkste afwijkingen en informatie over afwijkingen van de in de programmabegroting 2025 vastgelegde doelen en de daarbij behorende financiële kaders.

Deze BBR is een planningsinstrument voor u. Via de programmabegroting heeft u kaders afgegeven voor wat betreft de prioritering van de activiteiten die wij uitvoeren en voor wat betreft de intensiteit waarmee dat moet gebeuren. Voor dit laatste beschikt u over het budgetrecht: u bepaalt hoeveel geld (de intensiteit) wij mogen aanwenden voor de uitvoering van de activiteiten. In deze rapportage zullen wij u gemotiveerde voorstellen doen om van die kaderstelling af te wijken. Het gaat hier dus nadrukkelijk niet om wijzigingen in de inhoudelijke kaderstellingen (de W-vraag 'wat gaan wij daarvoor doen'). Dergelijke wijzigingsvoorstellen zullen wij u afzonderlijk doen.

Met het lezen van het nu voorliggende boekwerk is het mogelijk kennis te nemen van de hoofdlijnen en de belangrijkste ontwikkelingen.

3. Algemeen

De begroting voor het lopende jaar (2025) is medio vorig jaar (2024) opgesteld. In november 2024 heeft de raad de begroting vastgesteld.

Deze hele procedure heeft onvermijdelijk tot gevolg dat de gegevens, hoeveelheden en cijfers bij het begin van het dienstjaar al 3 tot 7 maanden oud zijn. Middels de 1^e en 2^e BBR wordt de organisatie de mogelijkheid geboden om daar waar dat nodig is de begroting bij te stellen naar de op dat moment actuele verwachtingen. Verder worden de 1^e en 2^e BBR gebruikt om overige besluiten in de begroting te verwerken. De 1^e BBR is gebaseerd op de periode tot en met medio april 2025.

Aanpassingen van begrotingscijfers vinden plaats op basis van al geconstateerde afwijkingen, lopende offerte-aanvragen, aanbestedingen of genomen besluiten door zowel het college als de raad.

Bijstellingen in financiële zin hebben ten doel om zo nauwkeurig mogelijk de totale uitgaven en inkomsten van de gemeente te begroten. Het belang hiervan is om op die manier zicht te blijven houden op de financiële koers van de gemeente en om een actuele stand te hebben van de beschikbare financiële ruimte zowel voor het lopende begrotingsjaar als voor het meerjarenperspectief.

Op deze manier kunnen er door de raad en het college besluiten worden genomen in de afweging tussen de vele wensen en de beperkte financiële middelen.

In de huidige budgetcyclus is de keuze gemaakt om naar aanleiding van de 1^e en 2^e BBR een begrotingswijziging te maken.

4. Saldo 1e BBR 2025

De door de raad vastgestelde primitieve begroting sluit met een saldo van € 814.603 positief. Dit positief saldo wordt gestort in de algemene reserve.

Gedurende het begrotingsjaar wordt het verwachte saldo 2 keer geactualiseerd, namelijk bij de 1^e en 2^e BBR.

Het saldo van de 1^e BBR komt uit op € 231.997 negatief wat invloed heeft op het totale resultaat van de begroting 2025.

Dit is als volgt te specificeren:

Saldo primitieve begroting 2025	+/+ € 814.603
Saldo 1 ^e BBR 2025	-/- € <u>231.997</u>
Saldo begroting 2025 inclusief 1 ^e BBR	+/+ € <u>582.606</u>

Het genoemde saldo van de 1^e BBR wordt onttrokken aan de Algemene Reserve. Dit zorgt ervoor dat de begroting uiteindelijk weer sluit op € 0 en in evenwicht is.

4.1 Meerjarenbegroting

Van het saldo in de 1^e BBR 2025 werkt ± € 613.000 structureel nadelig door in het meerjaren perspectief.

In de primitieve begroting (inclusief gewijzigd raadsbesluit en de herstelpannen) is het volgende meerjarenperspectief opgenomen:

2026	€ 2.985.000 negatief
2027	€ 3.101.000 negatief
2028	€ 3.899.000 negatief

Het saldo in de 1^e BBR is in deze jaren als volgt:

2026	€ 613.000 negatief
2027	€ 481.000 negatief
2028	€ 535.000 negatief

Het verwerken van dit saldo zorgt voor het volgende meerjarenperspectief:

2026	€ 3.598.000 negatief
2027	€ 3.582.000 negatief
2028	€ 4.434.000 negatief

In bovenstaand meerjarenperspectief zijn de gevolgen van de meicirculaire 2025 nog niet verwerkt.

In de post onvoorzien is in de 1^e BBR gemuteerd met € 13.693, er resteert dus nog € 93.500 incidenteel en € 92.807 structureel.

4.2 Analyse van het resultaat

De belangrijkste voor- en nadelige afwijkingen (> € 100.000) in dit resultaat zijn:

Mutaties die invloed hebben op het resultaat

De grotere of opvallende post(en) die met name deze mutatie bepalen zijn:

- Inhuur personeel € 1.117.000 nadelig
Dit nadeel wordt met name veroorzaakt door het inhuren van personeel ter vervanging van (langdurige) ziekte.
- Loonkosten € 206.000 nadelig
Dit nadeel wordt met name veroorzaakt door het uitbreiden van de formatie op het gebied van functioneel beheerders software en een facilitair adviseur.
- Kosten overhead € 201.000 nadelig
De kosten voor ondersteunende overhead zaken zijn door indexatie en wettelijke eisen hoger geworden. Het gaat hier om inhuur beveiliging, schoonmaak, koffievoorziening etc.
- ICT – telefonie € 172.000 nadelig
De kosten van ICT zijn met name door indexatie van contracten hoger dan begroot. Via deze BBR worden deze ramingen aangepast en zorgen voor een nadeel.
- Rente € 500.000 voordelig
De gemeente heeft de verplichting om positieve saldi op de bankrekening te stallen bij de staat op zogenaamde schatkist rekeningen. Zowel de rente vergoeding als het gestalde bedrag is hoger dan geraamd in de begroting. Dit zorgt voor een voordeel van € 500.000 in de begroting. Omdat veel van deze middelen bestemd zijn voor lopende projecten is dit voordeel incidenteel.
- Dividend nutsbedrijf en BNG € 545.000 voordelig.
De dividenden uitkering van zowel Essent als de BNG over het boekjaar 2024 zijn hoger dan verwacht in de begroting 2025. Dit voordeel wordt hier als incidentele meevaller in de begroting gebracht.
- Algemene uitkering € 373.000 voordelig
Op basis van de decembercirculaire 2024 is de verwachting dat we ook in 2025 en volgende jaren iets meer budget krijgen. Deze bijstelling is nu alvast verwerkt.
- Doorgeschoven projecten € 378.000 voordelig
Een aantal zaken uit het coronaperspectiefplan zijn inmiddels structureel in de begroting geraamd. Om die reden kan het incidentele geld wat hier nog voor is gereserveerd in doorgeschoven projecten vrijvallen. Dit zorgt voor een incidenteel voordeel.

4.3 Mutaties die geen invloed hebben op het resultaat

Naast al de mutaties die doorwerken in het resultaat zijn er ook veel, soms forse, mutaties verwerkt die in het totaal van het boekwerk budgettair neutraal zijn. De reden hiervoor is dat zaken direct zijn verrekend met reserves of dat er direct inkomsten tegenover staan. Al deze mutaties zijn in de betreffende programma's wel toegelicht maar hebben geen effect op het uiteindelijke resultaat van de 1^e BBR.

In het onderdeel Toelichting per programma op de volgende pagina's worden naast de hiervoor genoemde afwijkingen ook de afwijkingen kleiner dan € 100.000 toegelicht. Per saldo zorgen alle voor- en nadelen voor het hiervoor genoemde resultaat.

5. Toelichting per programma

Algemeen

Binnen de programma's zijn (soms forse) mutaties doorgevoerd die op het totaal van de begroting budgettair neutraal zijn maar per programma voor- of nadelen veroorzaken. Per programma zijn, waar van toepassing, eerst de mutaties opgenomen die een budgettair effect veroorzaken en aansluitend de mutaties die op het totaal van de begroting neutraal zijn.

Programma 1: Algemene dienstverlening

Geen mutaties

Mutaties met resultaat effect € 0

Mutatie zonder resultaat effect € 0

Voor de nieuwe totalen van dit programma verwijzen wij u naar de samenvattende begrotingswijziging achter in dit boekwerk.

Programma 2: Woonklimaat en leefomgeving

Nadeel € 545.000

Mutaties met resultaat effect Nadeel € 130.000

Mutatie zonder resultaat effect Nadeel € 415.000

Mutaties die invloed hebben op het resultaat

De grotere of opvallende post(en) die met name deze mutatie bepalen zijn:

- Sport- en spelhal Winschoten € 26.000 nadelig
Bij de sporthal aan de Stikkerlaan moet een nieuw toegangscontrole systeem worden geïnstalleerd. Hier is in de begroting geen rekening mee gehouden.
- Jachthavens € 20.000 nadelig
Voor het inventariseren van de onderhoudsstaat en opstellen van een meerjaren onderhoudsplan voor de gemeentelijke jachthavens is een bedrag benodigd van € 20.000. Met deze kosten is in de begroting geen rekening gehouden.
- Bijdrage VRG € 14.000 nadelig
De bijdrage aan de VRG stijgt met € 14.000 als gevolg van een actualisatie van de begroting 2025 van de VRG.
- Biblionet € 17.000 nadelig
De bijdrage aan Biblionet is contractueel aangepast met een indexatie. Dit geeft hier een nadeel.

Het restant wordt veroorzaakt door een samenstel van veel kleinere mutaties.

Mutaties die geen invloed hebben op het resultaat

De volgende mutatie(s) is/zijn in het totaal van de begroting budgettair neutraal maar hebben in dit programma wel een voor- of nadelig effect:

- Doorgeschoven projecten € 646.000 nadelig
In de jaarrekeningen tot en met 2024 zijn middelen doorgeschoven. Deze zijn in deze BBR deels weer in de begroting gebracht als budget. Dit veroorzaakt op dit programma een nadeel. Het gaat hier met name om zaken die nog moeten worden gedaan op het gebied van de omgevingswet en in de openbare ruimte zoals parkeren Oostwold, herplanten van bomen en verwijderen grafmonumenten. In het onderdeel algemene dekkingsmiddelen worden deze kosten gedekt vanuit de reserve doorgeschoven projecten en is in het totaal van de begroting neutraal.
- Uitvoering ambitiedocument sport € 58.000 nadelig
Er is in 2022 een budget beschikbaar gesteld voor perspectief sport c.q uitvoering ambitiedocument sport. Van dit budget rest nog € 58.000 wat hier weer in de begroting is gebracht. Dit veroorzaakt op dit programma een nadeel. In het onderdeel algemene

dekkingsmiddelen worden deze kosten gedekt vanuit de reserve dorpen en wijken en is in het totaal van de begroting neutraal.

- Extra budget groenonderhoud € 368.000 voordelig
In de begroting 2025 is € 650.000 beschikbaar gesteld voor extra groenonderhoud. Dit is deels ingezet van materieel (€ 315.000) en deels voor personeel (€ 53.000). Deze zaken worden elders in de begroting geraamd. Dit zorgt hier voor een voordeel maar elders in de begroting voor een nadeel en is dus in het totaal van de begroting budgettair neutraal.

Voor de nieuwe totalen van dit programma verwijzen wij u naar de samenvattende begrotingswijziging achter in dit boekwerk.

Programma 3: Ondernemingsklimaat, werkgelegenheid en onderwijs	Nadeel	€ 72.000
Mutaties met resultaat effect	Voordeel	€ 1.000
Mutatie zonder resultaat effect	Nadeel	€ 73.000

Mutaties die geen invloed hebben op het resultaat

De volgende mutatie(s) is/zijn in het totaal van de begroting budgettair neutraal maar hebben in dit programma wel een voor- of nadelig effect:

- Doorgeschoven projecten € 75.000 nadelig
In de jaarrekeningen tot en met 2024 zijn zaken doorgeschoven. Deze zijn in deze BBR deels weer in de begroting gebracht als budget. Dit veroorzaakt op dit programma een nadeel. Het gaat hier om kosten uitvoeringsplan renovatie onderwijs gebouw De Flint en verdiepings-onderzoek locatie Hommesplein. In het onderdeel algemene dekkingsmiddelen worden deze kosten gedekt vanuit de reserve doorgeschoven projecten en is in het totaal van de begroting neutraal.

Voor de nieuwe totalen van dit programma verwijzen wij u naar de samenvattende begrotingswijziging achter in dit boekwerk.

Programma 4: Zorg en samenleving	Nadeel	€ 1.366.000
Mutaties met resultaat effect	Nadeel	€ 87.000
Mutatie zonder resultaat effect	Nadeel	€ 1.279.000

Mutaties die invloed hebben op het resultaat

De grotere of opvallende post(en) die met name deze mutatie bepalen zijn:

- Tijdelijke crisis huisvesting gezinnen € 50.000 nadelig
Vanwege een toenemend aantal acuut woningzoekenden is er sprake van stijgende kosten.
- Bijzondere bijstand zelfstandigen € 80.000 nadelig
De negatieve afwijking wordt veroorzaakt door de financieringssysteem waarbij het Rijk 75% van verstrekkingen uit eerdere jaren in vijf jaar terugvordert (20%, 20%, 15%, 10% en 10%), gecombineerd met lagere terugontvangsten van ondernemers. Deze afwijking is het directe gevolg van de gespreide terugvordering binnen de financieringsstructuur van deze regeling en de mate waarin verstrekt kapitaal daadwerkelijk wordt terugbetaald.
- Nachtopvang Nieuwolda € 85.000 voordelig
Om voor asielzoekers tijdelijke nachtopvang in Nieuwolda te bieden maken wij als gemeente kosten die ruimhartig door het COA worden vergoed. Op dit moment verwachten wij daar een voordeel te realiseren van € 85.000.

Mutaties die geen invloed hebben op het resultaat

De volgende mutatie(s) is/zijn in het totaal van de begroting budgettair neutraal maar hebben in dit programma wel een voor- of nadelig effect:

- Doorgeschoven projecten € 793.000 nadelig
In de jaarrekeningen tot en met 2024 zijn zaken doorgeschoven. Deze zijn in deze BBR deels weer in de begroting gebracht als budget. Dit veroorzaakt op dit programma een nadeel. Het gaat hier o.a. om kosten die worden gedekt vanuit het corona perspectief plan. In het onderdeel algemene dekkingsmiddelen worden deze kosten gedekt vanuit de reserve doorgeschoven projecten en is in het totaal van de begroting neutraal.
- WMO huishoudelijke hulp € 400.000 nadelig
De verwachting is dat de kosten op dit onderdeel stijgen met € 400.000 vanwege prijscompensatie. Dit wordt gedekt vanuit de voor dit doel opgenomen stelpost en is in het totaal van de begroting neutraal.
- WMO begeleiding en PGB's € 208.000 voordelig
Op dit onderdeel is de verwachting dat, door inzet van extra personeel een structurele extra bezuiniging kan worden gerealiseerd ingaande 2025. In het onderdeel overhead worden de kosten voor personeel geraamd en is in het totaal van de begroting neutraal.
- WMO maatschappelijke opvang (ZIN) € 334.000 nadelig
De verwachting is dat de kosten op dit onderdeel stijgen met € 334.000. Dit wordt gedekt vanuit de voor dit doel opgenomen stelpost en is in het totaal van de begroting neutraal.

Voor de nieuwe totalen van dit programma verwijzen wij u naar de samenvattende begrotingswijziging achter in dit boekwerk.

Programma 5: Duurzaamheid en milieubeheer

Mutaties met resultaat effect

Nadeel € 472.000

Mutatie zonder resultaat effect

Nadeel € 472.000

Mutaties die geen invloed hebben op het resultaat

De volgende mutatie(s) is/zijn in het totaal van de begroting budgettair neutraal maar hebben in dit programma wel een voor- of nadelig effect:

- Verduurzamingsmaatregelen € 489.000 nadelig
De raad heeft in het verleden een krediet beschikbaar gesteld voor verduurzamingsmaatregelen, deze is in de voorgaande jaren nog niet volledig gebruikt. Het ongebruikte deel wordt hier als budget weer in de begroting gebracht en zorgt hier voor een nadeel. In het onderdeel algemene dekkingsmiddelen worden deze kosten gedekt vanuit de reserve verduurzaming en is in het totaal van de begroting neutraal.

Voor de nieuwe totalen van dit programma verwijzen wij u naar de samenvattende begrotingswijziging achter in dit boekwerk.

Programma 6: Bestuur

Mutaties met resultaat effect

Nadeel € 52.000

Mutatie zonder resultaat effect

Nadeel € 16.000

Nadeel € 36.000

Mutaties die invloed hebben op het resultaat

De grotere of opvallende post(en) die met name deze mutatie bepalen zijn:

- Accountantskosten € 16.000 nadelig
De werkelijke kosten voor het inhuren van de accountant zijn structureel hoger dan de raming.

Mutaties die geen invloed hebben op het resultaat

De volgende mutatie(s) is/zijn in het totaal van de begroting budgettair neutraal maar hebben in dit programma wel een voor- of nadelig effect:

- Doorgeschoven projecten € 36.000 nadelig
In de jaarrekeningen tot en met 2024 zijn zaken doorgeschoven. Deze zijn in deze BBR deels weer in de begroting gebracht als budget. Dit veroorzaakt op dit programma een nadeel. Het gaat hier om restant onderzoeksbudget rekenkamer en verkiezingsborden. In het onderdeel algemene dekkingsmiddelen worden deze kosten gedekt vanuit de reserve doorgeschoven projecten en is in het totaal van de begroting neutraal.

Voor de nieuwe totalen van dit programma verwijzen wij u naar de samenvattende begrotingswijziging achter in dit boekwerk.

Overhead

Mutaties met resultaat effect

Nadeel € 2.433.000

Mutatie zonder resultaat effect

Nadeel € 1.850.000

Nadeel € 584.000

Mutaties die invloed hebben op het resultaat

De grotere of opvallende post(en) die met name deze mutatie bepalen zijn:

- Inhuur personeel € 1.271.000 nadelig
Dit nadeel wordt met name veroorzaakt door het inhuren van personeel ter vervanging van (langdurige) ziekte.
- Loonkosten € 206.000 nadelig
Dit nadeel wordt met name veroorzaakt door het uitbreiden van de formatie op het gebied van functioneel beheerders software en een facilitair adviseur.
- Kosten overhead € 201.000 nadelig
De kosten voor overhead zaken zoals inhuur beveiliging, schoonmaak, koffievoorziening etc. zijn door indexatie en wettelijke eisen hoger geworden.
- ICT – telefonie € 172.000 nadelig
De kosten van ICT zijn met name door indexatie van contracten hoger dan begroot. Via deze BBR worden deze ramingen aangepast.

Mutaties die geen invloed hebben op het resultaat

De volgende mutatie(s) is/zijn in het totaal van de begroting budgettair neutraal maar hebben in dit programma wel een voor- of nadelig effect:

- Loonkosten en inhuur personeel € 571.000 nadelig
In de begroting is extra formatie ingezet op o.a. projecten, bezuinigingen WMO en groenonderhoud. Deze kosten worden gedekt vanuit projectgelden of door elders in de begroting geraamd budget. In het totaal van de begroting is deze mutatie budgettair neutraal.

Voor de nieuwe totalen van dit programma verwijzen wij u naar de samenvattende begrotingswijziging achter in dit boekwerk.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien**Mutaties met resultaat effect****Mutatie zonder resultaat effect****Voordeel € 4.708.000****Voordeel € 1.850.000****Voordeel € 2.858.000****Mutaties die invloed hebben op het resultaat**

De grotere of opvallende post(en) die met name deze mutatie bepalen zijn:

- Rente € 500.000 voordelig
De gemeente heeft de verplichting om positieve saldi op de bankrekening te stallen bij de staat op zogenaamde schatkist rekeningen. Zowel de rente vergoeding als het gestalde bedrag is hoger dan geraamd in de begroting. Dit zorgt voor een voordeel van € 500.000 in de begroting. Omdat veel van deze middelen bestemd zijn voor lopende projecten is dit voordeel incidenteel.
- Dividend nutsbedrijf en BNG € 545.000 voordelig.
De dividenden uitkering van zowel Essent als de BNG over het boekjaar 2024 zijn hoger dan verwacht in de begroting 2025. Dit voordeel wordt hier als incidentele meevaller in de begroting gebracht.
- Algemene uitkering € 373.000 voordelig
Op basis van de decembercirculaire 2024 is de verwachting dat we ook in 2025 en volgende jaren iets meer budget krijgen. Deze bijstelling is nu alvast verwerkt.
- Doorgeschoven projecten € 378.000 voordelig
Een aantal zaken uit het coronaperspectiefplan zijn inmiddels structureel in de begroting geraamd. Om die reden kan het incidentele geld wat hier nog voor is gereserveerd in doorgeschoven projecten vrij vallen. Dit zorgt voor een incidenteel voordeel.
- Stelpost dekking ziektevervanging € 154.000 voordelig
Dit bedrag wordt gebruikt om een gedeelte van de extra kosten van het inhuren van personeel ter vervanging van (langdurige) ziekte te dekken zoals dit is opgenomen in het onderdeel overhead.

Mutaties die geen invloed hebben op het resultaat

De volgende mutatie(s) is/zijn in het totaal van de begroting budgettair neutraal maar hebben in dit programma wel een voor- of nadelig effect:

- Doorgeschoven projecten € 1.615.000 voordelig
In de jaarrekeningen tot en met 2024 zijn zaken doorgeschoven. Deze zijn in deze BBR deels weer in de begroting gebracht als budget. Dit veroorzaakt op diverse onderdelen een nadeel. In het onderdeel algemene dekkingsmiddelen worden deze kosten gedekt vanuit de reserve doorgeschoven projecten, waardoor dit in het totaal van de begroting neutraal is.
- Stelposten € 881.000 voordelig
In deze BBR zijn op diverse plaatsen kosten in de begroting gebracht die worden gedekt vanuit hiervoor gevormde stelposten. Grote posten hierin zijn dekking prijsindexatie WMO en jeugd. In het totaal van de begroting zijn deze neutraal.
- Reserve dekking kapitaallasten investeringen € 315.000 nadelig
Vanuit het extra budget groenonderhoud is € 315.000 gestort in deze reserve ter dekking van de kapitaallasten van machines die zijn aangeschaft voor de extra inzet op groenonderhoud.
- Reserve organisatie ontwikkeling € 127.000 nadelig
De geplande onttrekking in 2025 aan deze reserve met betrekking tot programmakosten Nijambt is niet volledig nodig en kan deels gecorrigeerd worden. De gelden worden ingezet in 2027.
- Reserve verduurzaming € 589.000 voordelig
Vanuit deze reserve worden een aantal projecten in het kader van verduurzaming gedekt. Die zijn elders weer in de begroting gebracht maar zijn in het totaal van de begroting budgettair neutraal.

- Reserve inkomen armoede en participatie € 117.000 voordelig
Vanuit deze reserve wordt extra inzet van personeel gedekt voor met name administratieve ondersteuning Claim en klantmanagement.
- Reserve ruimtelijke kwaliteit dorpen en wijken € 58.000 voordelig
Vanuit deze reserve wordt het restantbudget voor het project perspectief sport c.q uitvoering ambitiedocument sport gedekt. Dat geeft hier een voordeel maar is in het totaal van de begroting budgettair neutraal.

Voor de nieuwe totalen van dit programma verwijzen wij u naar de samenvattende begrotingswijziging achter in dit boekwerk.

6. Investeringskredieten

Mutaties in de investeringskredieten

In deze BBR zijn een aantal kredieten opgenomen waar inmiddels een raads-/collegbesluit van is genomen of kredieten welke zijn gemuteerd, waarbij er een herverdeling, uitsplitsing, bijraming of verschuiving heeft plaatsgevonden.

- Materieel buitendienst – Tractor Fendt 2025 € 120.000
- Materieel buitendienst – Mulchindek/klpelmaaier ed 2025 € 65.000
- Materieel buitendienst – Piaggio 2025 € 30.000
- Materieel buitendienst – Strooier 2025 € 50.000
- Materieel buitendienst – Mitsubishi Canter 2025 € 50.000

Voor 2025 is € 650.000 aanvullend beschikbaar gesteld voor groenonderhoud om extra in te zetten op zichtlocaties en rotondes. Voor een bedrag van € 315.000 wordt dit aangewend voor de aanschaf van het hiervoor benodigde materieel. Ter dekking van de kapitaallasten van dit materieel wordt dit bedrag gestort in de reserve dekking kapitaallasten investeringen.

- Riool – Relinen riolering Mr. D.U. Stikkerlaan Winschoten € 150.000
- Riool – Relinen riolering H.J. Siemonsstraat Finsterwolde € -/- 150.000
- Riool – Relinen rioolstrengen diverse locaties 2025 € 125.000
- Riool – Relinen riolering Constantijn Huygenslaan Winschoten € -/- 125.000
Binnen de kredieten voor rioleringswerken vinden verschuivingen plaats als gevolg van prioritering.
- Infra – Rehabilitatie lus Beerta – Nieuw Beerta e.o. € 138.275
Door de provincie is € 138.275 beschikbaar gesteld voor herstel van droogteschade met als doel een aantal wegvlakken in dit gebied te voorzien van rode suggestiestroken om daarmee langzaam verkeer een meer zichtbare plaats op de rijbaan te geven. Het budget van het krediet lus Beerta- Nieuw Beerta e.o. wordt met dit bedrag verhoogd.
- Recr. voorz. – Inrichting openbare ruimte Eberhartstraat Bad Nieuweschans € 69.713
Voor het project inrichting openbare ruimte Christiaan Eberhartstraat in Bad Nieuweschans zijn naast de Gebiedsgerichte aanpak-middelen ook bijdragen door de provincie en Jantje Beton beschikbaar gesteld. De kosten welke uit deze bijdragen betaald worden lopen via dit krediet.

Grondexploitaties:

Onderstaande mutaties zullen worden geactiveerd en te zijner tijd worden opgenomen in een grondexploitatie.

- Grondexploitatie - St. Lucas terrein € 750.000
Door de raad is een voorbereidingskrediet van €750.000 beschikbaar gesteld voor de planvorming van de herontwikkeling van het St. Lucas locatie.
- Grondexploitatie - Overige gronden € 1.109.500
Dit betreft de aankoop van de voormalige graansilo in Bad Nieuweschans en aankoop en beheer van een pand aan de Veenweg in Winschoten.

Mutaties in reserves

In deze BBR zijn op meerdere onderdelen mutaties opgenomen in reserves. Het kan hier gaan over nieuwe stortingen of onttrekkingen of aanpassen van bestaande ramingen.

Hieronder is een samenvattend overzicht opgenomen van de uiteindelijke saldo mutatie in de betreffende reserve.

- Reserve doorgeschoven projecten - onttrekking € 1.636.486
In de jaarrekeningen tot en met 2024 zijn er zaken doorgeschoven. De gelden voor deze projecten worden via deze BBR deels weer in de begroting gebracht. Het gaat hier om een bedrag van € 1.687.374.
Daarnaast wordt er een bedrag van € 50.888 in de reserve gestort ter dekking van de kosten pilot gezinsondersteuner in 2027.
- Reserve versterking ruimtelijke kwaliteit dorpen en wijken - onttrekking € 57.508
In 2022 is door de raad ten laste van deze reserve een budget beschikbaargesteld van € 200.000 voor het uitwerken van het geboden perspectief sport c.q uitvoering ambitiedocument sport. Voor 2025 is nog € 57.508 beschikbaar voor de uitvoering hiervan.
- Reserve duurzaamheid - onttrekking € 589.023
De verwachte uitgaven in 2025 voor verduurzamingsmaatregelen en energietransitie woningen worden gedekt door de onttrekking aan de reserve duurzaamheid.
- Reserve dekking kapitaallasten investeringen - storting € 315.000
Voor 2025 is € 650.000 aanvullend beschikbaar gesteld voor groenonderhoud om extra in te zetten op zichtlocaties en rotondes. Deels wordt dit bedrag aangewend voor de aanschaf van het hiervoor benodigde materieel. Ter dekking van de kapitaallasten van dit materieel wordt € 315.000 in deze reserve gestort.
- Reserve onderhoud wegen - onttrekking € 92.000
De kosten van herstelwerkzaamheden aan ondergrond en bestrating als gevolg van de NUTS-schades na de nazorg worden voor 2025 geraamd op € 92.000. Hoofdzakelijk zijn dit schades van het leggen van glasvezel. Dekking van de kosten kan plaatsvinden uit de reserve onderhoud wegen, waar ook de vergoeding voor de degeneratiekosten in gestort is.
- Reserve organisatie ontwikkeling – onttrekking € -/- 127.000
De geplande onttrekking in 2025 aan deze reserve met betrekking tot programmakosten Nijambt is niet volledig nodig en kan deels gecorrigeerd worden. De gelden worden ingezet in 2027.
- Reserve aardgasvrije wijken - onttrekking € 314.585
Ter dekking van de kosten 2025 van het project proeftuin aardgasvrije wijken wordt € 314.585 aan de reserve onttrokken.
- Reserve regiodeal - onttrekking € 4.813.794
De verwachte uitgaven 2025 voor de regiodeal worden geraamd op € 4.813.794 en worden gedekt door de onttrekking aan de reserve regiodeal.
- Reserve inkomen, armoede en participatie - onttrekking € 117.000
Ter dekking van de kosten voor inhuur van personeel voor administratieve ondersteuning claim en claimbeoordelaar wordt een bedrag van € 117.000 aan deze reserve onttrokken.

7. Stelposten algemeen

Stelposten

Bij het opmaken van de begroting is ervoor gekozen om de financiële effecten als gevolg van genomen besluiten c.q. van lopende ontwikkelingen middels stelposten zichtbaar te maken. De reden hiervoor was dat enerzijds veel van deze zaken financieel en organisatorisch nog niet volledig waren uitgekristalliseerd. Anderzijds willen wij helder en inzichtelijk maken voor welke financiële en organisatorische inspanningen onze gemeente voor 2025 en latere jaren staat.

In het overzicht hierna zijn alleen de stelposten opgenomen die betrekking hebben op het dienstjaar 2025. Per opgenomen stelpost wordt verslag gedaan van de stand van zaken.

De volgende stelposten zijn in de begroting 2025 opgenomen:

* Negatief is een verwachte verlaging van de op dit moment geraamde uitgaven.

** Positief is een verwachte verhoging van de op dit moment geraamde inkomsten.

Uitgaven Sociaal domein*

- Stelpost verwachte prijsindexatie Wmo - huishoudelijke hulp (ZIN) € 300.000
Van dit bedrag is in de 1^e BBR € 300.000 gebruikt ter dekking van extra kosten.
- Stelpost verwachte prijsindexatie jeugdhulp (ZIN) € 500.000
Van dit bedrag is in de 1^e BBR € 100.977 gebruikt ter dekking van extra kosten.
- Stelpost verwachte prijsindexatie Wmo-begeleiding (ZIN) € 200.000
Van dit bedrag is in de 1^e BBR € 100.000 gebruikt ter dekking van extra kosten.
- Stelpost verwacht tekort Maatschappelijke Opvang € 334.000
Dit bedrag is in de 1^e BBR volledig gebruikt
- Stelpost Integraal Zorgakkoord (Wmo abonnementstarief) € 295.000
Hier is in de 1^e BBR geen gebruik van gemaakt.
- Stelpost terugdraaien eigen bijdrage Wmo-HH € 265.000
Hier is in de 1^e BBR geen gebruik van gemaakt.
- Stelpost versterken lokale bibliotheekstelsel 2025 en 2026 (Inc.) € 116.000
Hier is in de 1^e BBR geen gebruik van gemaakt.

Uitgaven Ruimtelijk domein*

- Stelpost HP 2020 kpl. kunstgrasveld HCW € 29.000
Hier is in de 1^e BBR geen gebruik van gemaakt.
- Kosten onderhoud Blauwestad i.v.m. overdracht openbare ruimte 2025 € 500.000
Hier is in de 1^e BBR geen gebruik van gemaakt.

Uitgaven Organisatie en overig*

• Stelpost kapitaallasten investeringsfonds
Hier is in de 1 ^e BBR geen gebruik van gemaakt.	€	776.000
• Stelpost sluitende aanpak jeugd
Hier is in de 1 ^e BBR geen gebruik van gemaakt.	€	250.000
• Stelpost kosten invoeren camera toezicht
Hier is in de 1 ^e BBR geen gebruik van gemaakt.	€	22.000
• Dubieuze debiteuren (verrekening)
Hier is in de 1 ^e BBR geen gebruik van gemaakt.	€	55.000
• Stelpost lasten herhuisvesten personeel
Hier is in de 1 ^e BBR geen gebruik van gemaakt.	€	367.000
• Stelpost vervanging wegens ziekte
Dit bedrag is in de 1 ^e BBR volledig gebruikt.	€	200.000

Inkomsten Organisatie en overig**

• Onderuitputting kapitaallasten (Inc.)
Dit bedrag wordt zoals gebruikelijk in de 2 ^e BBR betrokken bij de herziening van de kapitaallasten en rentelasten van dit jaar.	€	200.000

8. Meerjarenperspectief

Van het saldo in de 1^e BBR 2025 werkt ± € 613.000 structureel nadelig door in het meerjaren perspectief.

In de primitieve begroting (inclusief gewijzigd raadsbesluit en de herstelpannen) is het volgende meerjarenperspectief opgenomen:

2026	€ 2.985.000 negatief
2027	€ 3.101.000 negatief
2028	€ 3.899.000 negatief

Het saldo in de 1^e BBR is in deze jaren als volgt:

2026	€ 613.000 negatief
2027	€ 481.000 negatief
2028	€ 535.000 negatief

Het verwerken van dit saldo zorgt voor het volgende meerjarenperspectief:

2026	€ 3.598.000 negatief
2027	€ 3.582.000 negatief
2028	€ 4.434.000 negatief

In bovenstaand meerjarenperspectief zijn de gevolgen van de meicirculaire 2025 nog niet verwerkt.

9. Begrotingsmutaties per programma

	Primitieve begroting 2025	Mutatie 1e BBR 2025 (begr.wijz.)	Actuele begroting 2025
Programma 1 Algemene dienstverlening			
Lasten	1.520.634	0	1.520.634
Baten	960.368	0	960.368
Saldo voor bestemming	560.266	0	560.266
Storting in reserves	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	560.266	0	560.266
Programma 2 Woonklimaat en leefomgeving			
Lasten	35.635.830	49.932.049	85.567.879
Baten	7.503.310	44.481.589	51.984.899
Saldo voor bestemming	28.132.520	5.450.460	33.582.980
Storting in reserves	197.393	0	197.393
Onttrekkingen uit reserves	500.000	4.905.794	5.405.794
Saldo na resultaatbestemming	27.829.913	544.666	28.374.579
Programma 3 Ondernemersklimaat, werkgelegenheid en onderwijs			
Lasten	8.473.325	1.052.247	9.525.572
Baten	2.195.967	980.368	3.176.335
Saldo voor bestemming	6.277.358	71.879	6.349.237
Storting in reserves	40.730	0	40.730
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	6.318.088	71.879	6.389.967
Programma 4 Zorg en samenleving			
Lasten	99.574.519	2.185.950	101.760.469
Baten	28.889.032	820.188	29.709.220
Saldo voor bestemming	70.685.487	1.365.762	72.051.249
Storting in reserves	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	36.000	0	36.000
Saldo na resultaatbestemming	70.649.487	1.365.762	72.015.249
Programma 5 Duurzaamheid en milieubeheer			
Lasten	6.238.769	10.074.798	16.313.567
Baten	5.226.416	9.288.690	14.515.106
Saldo voor bestemming	1.012.353	786.108	1.798.461
Storting in reserves	166.893	0	166.893
Onttrekkingen uit reserves	130.556	314.585	445.141
Saldo na resultaatbestemming	1.048.690	471.523	1.520.213

	Primitieve begroting 2025	Mutatie 1e BBR 2025 (begr.wijz.)	Actuele begroting 2025
Programma 6 Bestuur			
Lasten	2.335.984	52.292	2.388.276
Baten	0	0	0
Saldo voor bestemming	2.335.984	52.292	2.388.276
Storting in reserves	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	2.335.984	52.292	2.388.276
Overhead			
Lasten	27.312.726	2.488.239	29.800.965
Baten	3.720.252	54.767	3.775.019
Saldo voor bestemming	23.592.474	2.433.472	26.025.946
Storting in reserves	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0
Saldo na resultaatbestemming	23.592.474	2.433.472	26.025.946
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien			
Lasten	8.067.366	7.063.440	15.130.806
Baten	138.775.490	9.457.020	148.232.510
Saldo voor bestemming	-130.708.124	-2.393.580	-133.101.704
Storting in reserves	4.172.452 *	444.766	4.617.218
Onttrekkingen uit reserves	5.799.231	2.990.780 **	8.790.011
Saldo na resultaatbestemming	-132.334.903	-4.939.594	-137.274.497
Totaal programma's			
Lasten	189.159.154	72.849.015	262.008.169
Baten	187.270.835	65.082.622	252.353.457
Saldo voor bestemming	1.888.319	7.766.393	9.654.712
Storting in reserves	4.577.468 *	444.766	5.022.234
Onttrekkingen uit reserves	6.465.787	8.211.159 **	14.676.946
Saldo na resultaatbestemming	0	0	0
Totaal lasten en storting in reserves	193.736.622	73.293.781	267.030.403
Totaal baten en onttrekkingen uit reserves	193.736.622	73.293.781	267.030.403

* = inclusief de voorgestelde toevoeging aan de algemene reserve van € 814.603 (saldo primitieve begroting 2025, incl. aanvullende raadsbesluiten).

** = inclusief de voorgestelde onttrekking aan de algemene reserve van € 231.997 (saldo 1e BBR 2025).

10. Voorstel

In deze bestuursrapportage hebben wij per programma wijzigingen voorgesteld. De wijzigingen zijn verwerkt in de hiervoor opgenomen begrotingswijziging en zorgen daarmee voor een wijziging in de programmatotalen.

Wij stellen u voor:

1. De 1e BBR 2025 vast te stellen en de mutaties zoals deze zijn opgenomen bij de programma's te verwerken in een begrotingswijziging en deze samen met de gewijzigde programmatotalen vast te stellen.
2. Het negatief resultaat 2025 van de 1e BBR ad. € 231.997 te onttrekken aan de Algemene reserve.
3. De begroting 2025 conform te wijzigen, inclusief de mutaties in de investeringskredieten en bestemmingsreserves.
4. Kennis te nemen van de informatie uit de IBR (Informerende Bestuurs Rapportage).

11. Informerende Bestuurs Rapportage (IBR)

Leeswijzer bij de Informerende Bestuursrapportage (IBR)

Met de Informerende Bestuursrapportage (hierna: IBR) wordt u geïnformeerd over de voortgang van de acties en doelstellingen die zijn gepland in de (programma)begroting. Voor de verschillende programma's is de voortgang ten aanzien van de doelstellingen beoordeeld. Door middel van een kleurcodering wordt in deze bestuursrapportage aangegeven of de voortgang conform de planning verloopt of dat er eventuele bijzonderheden zijn.

Daarbij wordt de volgende kleurcodering gebruikt:

	Het doel is gerealiseerd of het ligt in de planning/ verwachting dat het doel behaald gaat worden in 2025.
	Het doel wordt naar verwachting in 2025 gerealiseerd, maar er zijn aandachtspunten: er moeten bijvoorbeeld achterstanden worden ingelopen door aanvullende inzet van uren of budget. Ook kan er sprake zijn van lichte vertragingen.
	Het doel wordt (naar verwachting) in 2025 niet gehaald zoals gepland. Er is bijvoorbeeld sprake van ernstige vertraging of materiele budgetoverschrijding. Ook kan het zijn dat de actie door voortschrijdend inzicht helemaal niet meer wordt uitgevoerd.

Het algemene principe is dat alle oranje en rode bolletjes worden toegelicht. Een groen bolletje kan worden toegelicht, bijvoorbeeld wanneer iets boven verwachting loopt of dat er andere noemenswaardige ontwikkelingen zijn met betrekking tot de doelen.

Programmaplan

Om de beleidsbegroting kort en gefocust te houden is ervoor gekozen om onderwerpen alleen op te nemen als daarvoor vanuit (mogelijk) politiek of publiek perspectief aanleiding toe is. De nadruk ligt daarmee voornamelijk op de onderwerpen uit het coalitieakkoord, de algemene beschouwingen en de kadernota.

In principe zijn onderwerpen die bijvoorbeeld een relatief standaard uitvoering van rijksbeleid zijn niet opgenomen in de beleidsteksten.

De programma indeling is als volgt:

Programma 1	Algemene dienstverlening
Programma 2	Leefomgeving en woonklimaat
Programma 3	Ondernemingsklimaat, werkgelegenheid en onderwijs
Programma 4	Zorg en samenleving
Programma 5	Duurzaamheid en milieu
Programma 6	Bestuur
Programma	Overhead*
Programma	Algemene dekkingsmiddelen*

We hebben bij elk programma een korte inleidende tekst toegevoegd als beschrijving van wat onder de programma's wordt verstaan.

* De toelichtende teksten over programma's overhead en algemene dekkingsmiddelen zijn terug te vinden in hoofdstuk 3 van deze begroting.

Leeswijzer

Beleids horizon 2025

Onder de titel 'Beleids horizon 2025' gaat de vraag schuil: "Wat wil de gemeente aan het einde van de collegeperiode hebben bereikt?". Er is gekozen voor het einde van het jaar 2025 omdat dit het laatste volledige kalenderjaar is voor de volgende gemeenteraadsverkiezingen. De beleids horizon is vastgesteld voor meerdere jaren en zal in principe ook niet wijzigen.

Aanpak op hoofdlijnen

Onder deze titel wordt beschreven wat in hoofdlijnen de aanpak zal zijn om het doel uit de beleids horizon te bereiken. Dit is echt op hoofdlijnen, kan ook randvoorwaarden bevatten en beschrijft mogelijk een periode die verder kijkt dan alleen het huidige begrotingsjaar. Deze titel geeft antwoord op de vraag: "Hoe gaan we, in hoofdlijnen, de doelstelling proberen te bereiken?"

Ontwikkelingen

Bij ontwikkelingen is de mogelijkheid gegeven om kort aan te geven wat de ontwikkelingen waren/ zijn in het jaar 2024. Dit is met name bedoeld om de acties 2025 beter te begrijpen.

Acties in 2025

Onder de titel 'Acties in 2025' staan de concrete acties benoemd die in 2025 zullen worden uitgevoerd. Het is mogelijk dat uit de aanpak op hoofdlijnen acties volgen die al in eerdere jaren zijn uitgevoerd.

Programma 1 Algemene dienstverlening

Dit programma bevat alle doelstellingen die te maken hebben de directe service aan onze inwoners. Denk hierbij aan digitale dienstverlening en klanttevredenheid, maar ook aan informatiebeveiliging. Zie voor ondersteunende dienstverlening aan inwoners die dat nodig hebben programma 4 Zorg en samenleving.

Dienstverlening en informatievoorziening

IBR1

Beleids horizon 2025 De gemeente gaat inwoners de komende jaren in staat stellen om het merendeel van de zaken met de gemeente online te regelen. Eigen regie en selfservice zijn de sleutelwoorden bij de ontwikkeling van de dienstverlening (dit betekent dat inwoners zelfstandig hun zaken met de gemeente kunnen regelen, zonder hulp van medewerkers, voornamelijk via digitale kanalen). Op de landelijke monitoring scoort dienstverlening qua volwassenheid op of boven het gemiddelde, 80% van de vragen wordt beantwoord tijdens het eerste klantcontact en de inwoners beoordelen de dienstverlening met minimaal een 7. Naast klanttevredenheid is betrouwbaarheid en veiligheid van de dienstverlening richting inwoners en bedrijven van groot belang.

Met een programmatische aanpak willen we de komende jaren de dienstverlening verder optimaliseren en digitaliseren. De thema's samen, ondernemend en dichtbij staan hierbij centraal. We zetten in op een betrouwbare, tijdige en transparante dienstverlening door alle kanalen op elkaar af te stemmen, verder te digitaliseren en dienstverlening in het DNA van de medewerkers te verhogen.

De gemeente onderzoekt hoe het haar interne automatisering (servers, netwerk en werkplekken) richting de toekomst wil organiseren. De cloudstrategie (de strategie om gemeentelijke IT-diensten en infrastructuur te verplaatsen naar de 'cloud', oftewel het gebruik van externe, online servers en diensten in plaats van lokale servers) en de ontwikkeling van onlinedienstverlening maakt dat een traditioneel serverpark zoals dat van GRID niet meer goed past. De verwachting is dat automatisering in de toekomst meer en meer iets wordt dat van de markt zal worden afgenomen en waarbij ook regelmatig van dienstverlener kan worden gewisseld.

Aanpak op hoofdlijnen

Met een programmatische aanpak willen we de komende jaren de dienstverlening verder optimaliseren en digitaliseren. De thema's samen, ondernemend en dichtbij staan hierbij centraal. We zetten in op een betrouwbare, tijdige en transparante dienstverlening door alle kanalen op

	elkaar af te stemmen, verder te digitaliseren en dienstverlening in het DNA van de medewerkers te verhogen. De fysieke dienstverlening in het nieuwe gemeentehuis zal plaatsvinden vanuit één centrale frontoffice. In 2024 zijn we gestart met een grootschalige overgang naar een Cloudomgeving. Hiervoor zullen onze huidige applicaties moeten worden aangepast of worden vervangen. Verder gaat Oldambt als trouw Dimpact-lid aan de slag met Beyond 2023: de uitfasering van ons huidige zaaksysteem en de geleidelijke implementatie van het nieuwe zaaksysteem (een softwareplatform dat gemeenten gebruiken om administratieve processen en zaken te beheren). Verder zal 2025 in het teken staan van de voorbereiding op het nieuwe gemeentehuis. De keuze voor onder meer toegangssystemen, klantgeleiding, reserveringssystemen etc. zullen gemaakt moeten worden.	
Ontwikkelingen	Binnen Oldambt hebben we in 2024 voorzichtig kennisgemaakt met AI-tools (Kunstmatige intelligentie-tools zoals Microsoft Co-Pilot en ChatGPT, die kunnen worden ingezet om besluitvorming en dienstverlening te verbeteren) als Microsoft Co-Pilot en Chatgpt. AI en datagedreven (dit verwijst naar het gebruik van data-analyse om beslissingen te nemen en processen te optimaliseren) werken kunnen voor gemeenten voordelen bieden zoals het verbeteren van de dienstverlening door gerichtere en snellere besluitvorming, het efficiënter inzetten van middelen en het beter anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen. Door het analyseren van grote hoeveelheden data kunnen trends worden herkend en processen worden geoptimaliseerd, wat leidt tot meer effectieve en proactieve beleidsvorming. Echter, deze voordelen gaan gepaard met risico's op het gebied van informatiebeveiliging en ethiek. De verwerking van gevoelige persoonsgegevens vereist strikte naleving van privacywetgeving zoals de AVG, en er is een verhoogd risico op datalekken of misbruik van informatie. Daarnaast roept het gebruik van AI ethische vragen op zoals de transparantie en uitleg van beslissingen die door algoritmen worden genomen en het waarborgen van eerlijke en niet-discriminerende uitkomsten. Het is daarom essentieel dat gemeenten niet alleen investeren in technologie, maar ook in een robuust kader voor ethiek en informatiebeveiliging.	
Acties in 2025	• We organiseren workshops rondom het gebruik van AI-tools en datagedreven beleid- en besluitvorming en data-ethiek. • We implementeren de eerste modules van PodiumD als onderdeel van Beyond 2023 om zo onze dienstverlening en onze bedrijfsvoering te verbeteren. • We vervangen een deel van onze standaard werkplekken met laptops. • We migreren het netwerk naar een Cloudomgeving en transformeren onze IT-organisatie GRID naar een moderne regieorganisatie die voor de GRID-gemeenten ICT-diensten van de 'markt' afneemt. • We ontwikkelen managementrapportages gericht op de bedrijfsvoering en voornaamste primaire processen. • We breiden iBurgerzaken uit met de begraafplaatsenmodule. • We bieden meer digitale diensten voor de Niet-Ingezetenen (Nederlanders woonachtig in het buitenland) aan.	

- We maken de eerste 1 à 2 bronnen openbaar en toegankelijk als onderdeel van de wetgeving rondom de actieve Wet Open Overheid.
- We maken de eerste gemeentelijke gegevensbronnen openbaar en toegankelijk als onderdeel van de wetgeving rondom de actieve Wet Open Overheid/ WOO (wetgeving die erop gericht is overheidsinformatie transparanter en toegankelijker te maken voor burgers).
- We implementeren de maatregelen die voortkomen uit de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) en de Wet digitale overheid (Wdo). Dit zijn wetsvoorstellen die gericht zijn op het verbeteren van de digitale communicatie en dienstverlening van de overheid.

Toelichting:

- Voordat we workshops rondom AI gaan organiseren, willen we eerst de veiligheidsissues hieromtrent oplossen.
- Op dit moment hebben we een capaciteitstekort in het datateam. Dit gaan we eerst aanpakken voordat we managementrapportages kunnen ontwikkelen.
- We zijn aan het onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om digitale diensten voor Niet-Ingezetenen aan te bieden.
- De komende maanden gaan we starten met een inhoudelijke analyse om te kijken wat exact nodig is voor de implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer en Wet digitale overheid.

Programma 2 Woonklimaat en leefomgeving

Het programma Leefomgeving en woonklimaat omvat alles wat te maken heeft met brede welvaart: wonen, leven en recreëren in de gemeente Oldambt. Onderwerpen die hier onder andere aan de orde komen zijn: de inrichting van ons landschap, de leefbaarheid in de stad, dorpen en wijken, sport en cultuur en veiligheid.

2.1 Leefomgeving

Een nieuwe omgevingsvisie voor de leefomgeving

IBR1

Beleids­horizon 2025 Uiterlijk drie jaar na inwerking­tre­ding van de Omgevingswet moet elke gemeente in Nederland beschikken over een omgevingsvisie voor de fysieke leefomgeving. De fysieke leefomgeving omvat volgens de Omgevingswet onder andere:

- Bouwwerken
- Infrastructuur
- Watersystemen
- Water
- Bodem
- Lucht
- Landschappen
- Natuur
- Cultureel erfgoed
- Werelderfgoed
- Gezondheid
- Veiligheid
- Milieu
- Klimaat
- Mobiliteit
- Openbare toegankelijkheid
- Landschappelijke of stedenbouwkundige waarden

In het coalitieakkoord is aangegeven dat de woningvraag, economische groei, energietransitie, mobiliteit, water, gezondheid, natuur en klimaat veel vragen van de ruimte in Nederland en dus ook in de gemeente Oldambt. Deze functies en belangen in de lokale fysieke leefomgeving moeten goed tegen elkaar worden afgewogen. Er is mede daarom gekozen voor het ingrijpend actualiseren van de Omgevingsvisie die de raad in 2017 heeft vastgesteld.

Aanpak op hoofdlijnen	We gaan een nieuwe omgevingsvisie voorbereiden met een tijdshorizon tot medio 2035, die met een brede participatie, integrale afstemming binnen de organisatie (maatschappelijk en ruimtelijk domein) en betrokkenheid van de gemeenteraad tot stand dient te komen. Bij het opstellen van de omgevingsvisie wordt rekening gehouden met input vanuit de samenleving. Gelijktijdig met de omgevingsvisie zullen ook masterplannen voor de dorpen Bad Nieuweschan en Scheemda worden voorbereid, die hetzelfde traject als de omgevingsvisie zullen volgen en hierop worden afgestemd. De masterplannen zijn uitwerkingen van de omgevingsvisie op dorpsniveau.	
Acties in 2025	• We laten de Omgevingsvisie vaststellen door de gemeenteraad in maart - april 2025. • We laten de Masterplannen Scheemda en Bad Nieuweschan vaststellen door het college in de periode maart – juni 2025. • Medio 2025 starten we met de uitvoering van het masterplan Scheemda.	

Toelichting:	• Om binnen de kaders van een zorgvuldig proces te komen tot een Omgevingsvisie voor Oldambt blijkt meer tijd nodig. De planning is nu dat de gemeenteraad in het voorjaar de ontwerp-omgevingsvisie vrijgeeft voor de formele zienswijzenprocedure en dat deze in oktober 2025 wordt vastgesteld. • Het Masterplan Scheemda is nu in het stadium van nadere verfijning naar aanleiding van gesprekken met betrokken ondernemers en collega's van diverse afdelingen. Vaststelling in het college is nog altijd gepland voor de zomer van 2025. Daarna zal de NPG-aanvraag volgen en een projectteam worden ingericht. • Gezien de tijd die nog nodig is om de NPG-aanvraag te doen en om een projectteam samen te stellen wordt uitvoering voorzien voor eind 2025/begin 2026.
--------------	---

Leefbaarheid en brede welvaart

IBR1

Beleids horizon 2025	We versterken de brede welvaart in onze gemeente en provincie met als doel dat iedereen prettig moet kunnen wonen. Dit doen we onder andere door in het NPG samen te werken met onze inwoners en partners en door te investeren in een 'Welvarende Graanrepubliek' middels het lokaal programma 'Toekomst voor Oldambt'.
Aanpak op hoofdlijnen	De ruimtelijke, sociale en economische factoren in de leefwereld van de inwoner willen we meer in samenhang met elkaar oppakken. Niet de systeemwereld, maar de leefwereld van onze inwoners staat centraal. Vanuit het NPG zijn de ambities van Oldambt vertaald naar vier programmalijnen: toekomst voor de jeugd, toekomst voor de dorpen en wijken, toekomst voor ondernemers, toekomst voor toerisme en erfgoed. Om uitvoering te geven aan deze ambities gaan we voortvarend aan de slag met concrete projecten en NPG-aanvragen. In de Regiodeal Oost-Groningen werken het Rijk, de provincie en 6 Oost-Groninger gemeenten samen met de regio (inwoners, bedrijven, scholen en organisaties) aan een brede welvaartsagenda. Deze samenwerking richt zich op de pijlers leren, werk en inkomen, gezondheid en woonomgeving.

Veel factoren hebben invloed op de leefbaarheid. Hier is de gemeente niet alleen verantwoordelijk voor. Ook inwoners, verenigingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties hebben een gezamenlijke en een eigen verantwoordelijkheid.

We gaan dit jaar extra inzetten op onderhoud van de buitenruimte, van zowel de verharding, de bermen als de graskanten. We zetten hierbij in op de entrees van de dorpen en Winschoten met duurzaam representatief groen. We leggen bloemrijke bermen aan en stimuleren ecologisch beheer in parken en tuinen. Dit leidt tot een aantrekkelijkere en gezondere leefomgeving voor de inwoners, maar ook tot een duurzame toekomst waarin natuur en gemeenschap in balans zijn. We kunnen zo de biodiversiteit in de gemeente Oldambt vergroten en bijdragen aan een schoner en netter leefgebied.

Ook het gebiedsgericht werken willen we verder ontwikkelen. Daarbij willen we zowel de ruimtelijke als de sociale factoren in de leefwereld van de inwoner meer in samenhang met elkaar oppakken.

Ontwikkelingen Met de kabinetsmaatregelen Nij Begun wil het rijk werken aan erkenning, herstel en perspectief voor Groningen. Hierin worden 50 maatregelen benoemd die, naast schadeherstel en versterking, voor een belangrijk deel gaan over een generatielang investeren in Groningen op het gebied van verduurzaming, sociaal en economie. In 2024 zijn hiervoor kwartiermakers aangesteld en agenda's en plannen gemaakt. In het eerste kwartaal van 2025 zijn de Sociale Agenda en Economische Agenda gepresenteerd en is de regeling voor de Isolatie-aanpak naar de Tweede Kamer gestuurd voor besluitvorming. Naast de verschillende agenda's gaat het hierbij ook over de verschillende masterplannen die in ontwikkeling zijn (o.a. Masterplan Regiocentra, Campussen en Oost-Groningen). De uitwerking van deze agenda's en plannen zal ook voor onze gemeente grote impact gaan hebben.

Voor het NPG geldt dat we in 2024 ons lokale programma hebben geactualiseerd, welke in maart 2025 nog voor vaststelling aan de raad wordt aangeboden (na goedkeuring bestuur NPG). Dit geactualiseerde programma vormt de basis voor verdere uitwerking en uitvoering. Voor de Regiodeal 2.0 is eind 2024 een nieuw convenant gesloten met de gezamenlijke vijf gemeenten, het Ministerie van BZK en de provincie Groningen .

Voor een verdere beschrijving van de ontwikkelingen en de plannen m.b.t. NPG verwijzen we naar paragraaf 5.9 (Programma Oldambt Versterkt) in de begroting

Acties in 2025

- We werken verder aan de uitvoering van het lokale programma NPG en alle projecten die hiervoor inmiddels zijn goedgekeurd.
- Het streven is om in 2025 voor alle projecten die nog in ontwikkeling zijn een aanvraag in te dienen (in totaal zeven projecten).
- We zetten ons actief in voor de uitwerking van de agenda's en plannen vanuit Nij Begun en wat dit mogelijk voor onze gemeente gaat

betekenen. Binnen de gemeente zal dit het nodige vragen aan capaciteit en organisatie. Dit betreft in elk geval de volgende onderdelen:

- Herstelagenda: zoals elders ook verwoord in de begroting werken we aan een lokale agenda Herstel voor Oldambt waarin we de maatregelen uit Nij Begun ten aanzien van schadeherstel en versterking op een meer integrale en gebiedsgerichte wijze willen uitwerken.
- Isolatie-aanpak: onderdeel van Nij Begun is de isolatieaanpak (maatregel 29) die in 2025 wordt uitgerold ook in de gemeente Oldambt (zie ook 5.1 Duurzaamheid).
- Sociale Agenda: het streven is om eind 2024, begin 2025 deze agenda vast te stellen waarna gekeken wordt welke rol en acties hier voor ons als gemeente zijn weggelegd.
- Economische Agenda: zelfde als voor de sociale agenda geldt ook voor de economische agenda. Daarnaast werken we aan de verschillende masterplannen Regiocentra, Masterplannen en Oost-Groningen die in dit kader ontwikkeld worden (zie ook onderdeel economie in de begroting).
- We gaan de Regiodeal 2.0 Oost-Groningen verder uitwerken en starten met de uitvoering.

Toelichting:

- We werken hard aan de uitvoering van ons NPG-programma en de goedgekeurde projecten. Voor een deel ligt dit op schema, voor een ander deel zien we nog wel uitdagingen qua capaciteit en organisatie. De komende maanden verwachten we hier de nodige slagen in te kunnen maken.
- We zijn momenteel bezig met een aantal projecten die we dit jaar gaan aanvragen. Voor een aantal andere projecten zien we nog inhoudelijke vraagstukken of capaciteitsproblemen die we te beantwoorden c.q. op te lossen hebben.
- Met de presentatie van de verschillende agenda's voor Nij Begun komen we nu meer in de fase van ontwikkeling en uitvoering. Komende maanden werken we ook op lokaal niveau aan de organisatie en implementatie hiervan voor onze gemeente.

Openbare ruimte

IBR1

Beleids horizon 2025	De gemeente Oldambt is een mooie, goed onderhouden gemeente om in te wonen. Dit doen we door het stimuleren van biodiversiteit, het versterken van ecologische netwerken en het verhogen van bewustwording en betrokkenheid van inwoners.
Aanpak op hoofdlijnen	We stimuleren de biodiversiteit door het aandeel van biodiversiteitsvriendelijke beplanting in openbare ruimtes te verhogen. Een belangrijk aandachtspunt hierin is het behoud van een balans tussen intensief onderhouden groen en extensief beheerde zones, waardoor variaties in het straatbeeld ontstaan. We creëren en verbinden ecologische zones. Bij nieuwe projecten kijken we naar welke belemmeringen voor flora en fauna we kunnen wegnemen en welke elementen we kunnen toevoegen om lokale flora en fauna te stimuleren. Daarom sluit er bij nieuwe projecten altijd een medewerker aan met een groene achtergrond die de natuurimpact kan analyseren.

	We verhogen de bewustwording en betrokkenheid van inwoners bij natuur en biodiversiteit door middel van educatie, buurtprojecten en acties die gericht zijn op natuur inclusief tuinieren en het vergroenen van particuliere tuinen.	
Ontwikkelingen	In 2024 zijn alle gras- en kruidachtige objecten van de gemeente geïntroduceerd en verwerkt in ons geografisch informatiesysteem (GIS), genaamd GeoVisia. We zitten nu in de opstartfase om onze maaiers hiermee te laten werken met behulp van iPads.	
Acties in 2025	• We zullen met behulp van GeoVisia alle gras- en kruidachtige objecten gaan onderhouden. G • We zijn in 2024 begonnen met de deelname aan het <i>NK Tegelwippen</i> NK Tegelwippen Oldambt (gemeente-oldambt.nl). We zijn hierbij klein begonnen om de inspanning van de ambtelijke organisatie te beperken en de animo voor soortgelijke projecten te inventariseren. In 2025 willen we de actie uitbreiden en nog meer inwoners stimuleren hun tuin te vergroenen. G • In samenwerking met een externe ecooloog zullen we een aantal kennisbijeenkomsten organiseren waarin de betrokken collega's worden meegenomen die dagelijks (met bijv. maaien) te maken hebben met de natuur en de biodiversiteit. G • In 2024 zijn we begonnen met het analyseren van de biodiversiteit in diverse gebieden. In 2025 zullen we dit doorzetten en zullen de uitkomsten een onderdeel worden van het groenbeleidsplan wat ondertussen opgestart is. O • Invasieve exoten bestrijden we om inheemse flora en fauna te beschermen. G • We ronden het Groenbeleidsplan af en laten deze vaststellen door het college en de raad. O • We continueren het verwijderen van zieke essen, in het kader van de essentaksterfte. G • We gaan de biodiversiteit verbeteren door onder andere meer sinusbeheer toe te passen. G • Toegangsgebieden naar dorpen gaan we met duurzame beplanting inplanten zodat de entrees weer kleurrijk worden. G • We gaan meer aandacht besteden aan onkruidbeheersing naast verharding. G • We voeren groot onderhoud uit aan de fontein van de Venne en het Oldambtplein in Winschoten en de fontein Molensteen te Bad Nieuweschans. G • We ronden het project 'vervanging conventionele verlichting door LED verlichting' af op het onderdeel Openbare Verlichting. G	

Toelichting:	• Er was sprake van het opstellen van een groenbeleidsplan maar er wordt nu toegewerkt naar een ambitiedocument groen. Dit omdat je vanuit een ambitiedocument beter naar een uitvoeringsprogramma kan komen en uiteindelijk naar een duidelijker financieel overzicht. • De voorbereidingen om te komen tot een groenbeleidsplan liggen op schema. Er is een informatieve avond voor de raad geweest.
--------------	---

Beleids horizon 2025	We willen voldoende en kwalitatief goede, duurzame woningen, waarbij er aandacht is voor woningen voor ouderen en woningen die betaalbaar zijn voor jongeren.
Aanpak op hoofdlijnen	Het in 2021 door de gemeenteraad vastgestelde 'Programma Wonen 2021-2026 Oldambt' wordt uitgevoerd. Woningen willen we verduurzamen en daarmee het wonen (op termijn) betaalbaarder en comfortabeler maken en de energiearmoede verminderen. In de door de raad vastgestelde warmtetransitievisie 2021 wordt uitgegaan van het opzetten van wijkuitvoeringsplannen. De speerpunten van het programma wonen worden mede via de Regiodeal pijler woonomgeving tot uitvoer gebracht. We doen dit via de actielijnen vitale kernen, gebiedsgerichte aanpak en energietransitie (jouwbespaarcoach.com). Door stapsgewijs woningen te verduurzamen en energie te besparen willen we het aardgasverbruik voor woningen in 2030 met 20% hebben verminderd. Dit willen we uitbreiden totdat heel Oldambt in 2050 aardgasvrij is. Dat betekent dat we in 2025 het aardgasverbruik voor woningen met circa 8% hebben verminderd. In het door de raad in 2022 vastgestelde ambitiedocument voor het centrum Oldambt zijn ook uitgangspunten voor wonen opgenomen. Er is extra aandacht voor jongerenhuisvesting. Samenwerking met de regio en de provincie is belangrijk. Versterken, verduurzamen, kwalitatief verbeteren en bevorderen van betaalbaarheid willen we faciliteren door gebruikmaking van diverse stimulerings-/financieringsregelingen en door maximaal in te zetten op koppelkansen. In februari 2023 hebben de colleges van B&W van de Oost-Groninger gemeenten, het college van GS van Groningen en de minister van VRO afspraken gemaakt over woningbouw in de Regionale Woondeal 2022-2030. Hierin is het aandeel van Oost-Groningen in de provinciale woningbouwopgave opgenomen. Het aandeel van de gemeente Oldambt bedraagt 1682 woningen, waarvan de Langestraat-Noord, St.Lucaslocatie, Poort van Winschoten, Centrum-Zuid en Waterkwartier zgn. 'sleutelprojecten' zijn. Voor de nieuwbouw van woningen op deze locaties (tezamen 395) heeft het Rijk financiële middelen beschikbaar gesteld.
Ontwikkelingen	Met de Wet versterking regie volkshuisvesting is het de bedoeling dat de verschillende overheden wettelijke instrumenten krijgen om met meer regie en met meer tempo meer betaalbare woningen voor de verschillende doelgroepen te kunnen bouwen. Kerninstrument in deze Wet is het volkshuisvestingsprogramma. Dit programma vervangt het huidige Programma Wonen en krijgt een plek in de beleidscyclus van de Omgevingswet. De gemeenteraad stelt de Omgevingsvisie vast. Vervolgens wordt deze visie verplicht uitgewerkt in het volkshuisvestingsprogramma, welke het college van B&W vaststelt. De Woonzorgvisie is een deel van het

	huisvestingsprogramma. Volgens het wetsvoorstel geldt de verplichting van het volkshuisvestingsprogramma vanaf 2026.	
Acties in 2025	- Om huisvesting voor jongeren meer mogelijk te maken zal niet alleen aandacht worden gegeven aan de kwantiteit van de woningvoorraad, maar met name ook aan de betaalbaarheid ervan. Hiervoor zal uitvoering worden gegeven aan de geactualiseerde verordening Starterslening. Daarnaast gaat het ook om de uitwerking van wat in de regionale woondeal als 'kritische succesfactoren' is genoemd ten aanzien van de bouw van voldoende betaalbare woningen (onder andere oplossen knelpunt onrendabele top). Voor deze uitwerking vindt periodiek ambtelijk en bestuurlijk overleg plaats tussen de gemeenten en de provincie. - Met de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen vanuit het Volkshuisvestingsfonds worden in overleg met bewoners van de projectgebieden (Winschoten-Zuid en Bad Nieuweschans) plannen ontwikkeld voor wijkvernieuwing (woningverbetering en verduurzaming). - We treffen de noodzakelijke voorbereidingen voor het opstellen van het Volkshuisvestingsprogramma. - We voeren het NPG-project 'Fonds Toekomstbestendig Wonen' uit door Verzilverleningen beschikbaar te maken voor het verduurzamen en levensloop bestendig maken van woningen. Het doel is om in 2025 ten minste € 250.000 aan verzilveringen uit te geven via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting.	G O G O

Toelichting:	- Er komt waarschijnlijk op korte termijn een nieuwe projectleider die met het Volkshuisvestingsfonds Winschoten-Zuid zal gaan starten. - We gaan de verzilveringen meer onder de aandacht brengen en aanscherpen. Echter, aandachtspunt is of het lukt om ten minste € 250.000 aan verzilveringen uit te geven.
--------------	---

Infrastructuur

IBR1

Beleids horizon 2025	Om Oldambt niet alleen een aantrekkelijke woongemeente te laten zijn, maar ook een aantrekkelijk vestigingsklimaat te bieden voor potentiële nieuwe bedrijven, moet de gemeente en bereikbaar zijn én dient de weggebruiker veilig over ons wegennet te kunnen rijden. De gemeente vindt het Wunderline-project (herstel en verbetering van de spoorverbinding Groningen-Oldenburg) belangrijk voor de ontwikkeling van economie, toerisme, recreatie en de ontwikkeling van de grensoverschrijdende arbeidsmarkt. Daarnaast is deze ook van groot belang voor het hebben en/of houden van Ketenmobiliteit (het mogelijk maken van het gebruik van diverse vervoermiddelen tijdens een reis).
Aanpak op hoofdlijnen	De infrastructuur brengen en onderhouden we op niveau B (landelijke CROW-norm). Hiervoor dient het achterstallig onderhoud aan de infrastructuur, ontstaan door de droge zomers van 2018, 2019, 2020 en inmiddels ook 2022, te worden aangepakt.

	We willen het gebruik van de fiets stimuleren. Niet alleen omdat beweging bijdraagt aan de gezondheid, maar ook omdat het belangrijk is voor onze jeugd, de toeristen, veiligheid en het klimaat. We hebben hiervoor een subsidie van € 700.000 toegezegd gekregen van de Provincie. <i>Zie hiervoor ook programma 2.3 Sport en gezondheid.</i> Voor de aanpak van droogteschade gaan we in 2025 ook opnieuw een aantal wegen aanpakken. De gemeente gaat door met deelname in diverse grensoverstijgende samenwerkingsvormen, zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau. De Wunderline ligt op schema en we willen samen met collega-overheden aan beide kanten van de grens bevorderen dat dit zo blijft. <i>Verwezen wordt ook naar programma 2.2 Veiligheid in de leefomgeving, waarin aandacht is besteed aan verkeersveiligheid.</i>	
Acties in 2025	• We implementeren een nieuw onderhoudscontract Wegen en aanverwante dienstverlening voor een duur van 10 jaar. • We gaan de droogteschade verder aanpakken. • We voeren fase 2 uit van de aanpak fysieke leefomgeving Bomenbuurt. • We zetten ons in om de voortgang van het Wunderline-project te ondersteunen door samen te werken met relevante partners om de grensoverschrijdende verbinding te versterken en de ketenmobiliteit te bevorderen, zodat zowel economische groei als toeristische en recreatieve ontwikkeling gestimuleerd worden.	

2.2 Veiligheid in de leefomgeving

In het in 2024 vastgestelde Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2024-2027 (hierna: RBP), staan per vastgestelde prioriteit concrete acties voor de komende vier jaar waar we als gemeente een bijdrage aan zullen moeten leveren. Deze prioriteiten komen nagenoeg overeen met datgene wat binnen de gemeente Oldambt speelt. De thema's Veiligheid & Jeugd en Verkeersveiligheid zijn onze lokale prioriteiten. Om hierbij beter aan te kunnen sluiten zijn de beleidshorizon en aanpak op hoofdlijnen daarom aangepast ten opzichte van 2024.

Een veilige leefomgeving	IBR1
Beleidshorizon 2025	Inwoners moeten zich veilig kunnen voelen in de gemeente Oldambt. Ondermijnende criminaliteit en ontspoorde jeugd willen we stevig aanpakken en daarbij ook andere belangrijke veiligheidsthema's niet vergeten. De vastgestelde veiligheidsprioriteiten uit het Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2024 – 2027 (hierna: RBP) zijn: • Maatschappelijke ongenoegen, polarisatie en radicalisering; • (Georganiseerde) ondermijnende criminaliteit; • Cyberveiligheid; • Veiligheid en Zorg.

	Onze 'lokale prioriteiten' zijn: • Veiligheid & Jeugd; • Verkeersveiligheid.	
Aanpak op hoofdlijnen	We zullen als gemeente per veiligheidsthema een bijdrage leveren aan de betreffende actiepunten. Daar waar mogelijk doen we dat als Groninger gemeenten gezamenlijk, dan wel samen met onze stakeholders zoals het Openbaar Ministerie en de Politie Noord-Nederland. We zetten in op (preventieve) maatregelen om de veiligheid van onze inwoners te behouden en/of te vergroten en jongeren op het goede spoor te houden. Hierbij leggen we een verbinding met organisaties op het gebied van jeugd en zorg. Dit doen we onder andere door inzet van het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving. Wat betreft ondermijning willen we gezamenlijk met de andere Groninger gemeenten de regio minder aantrekkelijk maken voor (internationale) georganiseerde criminaliteit. Hiervoor gaan we samenwerking zoeken op de vier vastgestelde sporen en verkennen we de grensoverstijgende samenwerkingsmogelijkheden.	
Ontwikkelingen	Naast deze vier vastgestelde sporen, zijn er gesprekken gaande op welke wijze we een grensoverstijgende samenwerking tegen ondermijning kunnen bewerkstelligen in het EDR gebied. We noemen dit Spoor 5. Inmiddels zijn er aantal bestuurlijke bijeenkomsten geweest en tussen een aantal grensgemeenten gesprekken gaande waarbij de wensen en ideeën voor samenwerking op een rij worden gezet. In de Duitse grensstreek wordt een vergelijkbaar traject gepland. De aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling wordt omgevormd naar het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming. Deze transitie heeft ook consequenties voor aanpalende (beleids)terreinen zoals OGGz. Gemeenten hebben de wettelijke verplichting interne meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling te hebben.	
Acties in 2025	Maatschappelijke ongenoegen, polarisatie en radicalisering: • Zowel regionaal als lokaal willen we meer bewustwording creëren, dit doen we onder andere door het verbeteren van de informatiepositie en verdiepingstrainingen in het herkennen en aanpakken van radicalisering. • Samen met onze ketenpartners zetten we in op preventie door het vergroten van de weerbaarheid van de samenleving en het voorkomen dat mensen radicaliseren, het proces van radicalisering af te buigen of extremisme en een aanslag te voorkomen. • We gaan actief kennis en expertise vergaren en delen. We werken mee aan een beleidshandreiking voor gemeenten in Noord-Nederland, als vervolg op het onderzoek Fenomeenanalyse extremisme Noord-Nederland. (Georganiseerde) ondermijnende criminaliteit:	

De regionale aanpak ondermijning bestaat uit vier sporen. Als Groninger gemeenten zullen we daar verder uitvoering aan gaan geven. De sporen zijn:

- Spoor 1: we zorgen voor bewustwording en weerbaarheid, waarbij de focus dit jaar ligt op havenpersoneel, toezichthouders, bestuurders en ambtenaren. Lokaal zullen we kijken waar onze behoefte voor bewustwording ligt. G
- Spoor 2: we voeren regionale controles uit in samenwerking met het regionaal interventieteam. In september 2024 is de kwartiermaker gestart om het team samen te stellen en verdere acties te concretiseren. G
- Spoor 3: we harmoniseren beleid en uitvoering binnen de Groninger Gemeenten. In 2025 zullen we uitvoering geven aan het adviesrapport over hoe de samenwerking tussen gemeenten in de toepassing van de Wet Bibob er in de praktijk uit zou kunnen zien, waarbij de intentie is tot centralisatie. O
- Spoor 4: we gaan de 'Groningse norm' implementeren. G
- We zullen naast de regionale controles de periodieke gemeentelijke integrale controles op specifieke branches die gevoelig zijn voor ondermijning, voortzetten. G
- We zullen intern periodiek aandacht schenken aan de bewustwording en weerbaarheidssessies, welke (mede) gericht zijn op de lokale problematiek zoals Jeugd en Ondermijning. G

Cyberveiligheid:

- We werken in Noord-Nederland verband aan de invulling van de Lokale Cyberwegaanpak door interne en externe, publieke en private samenwerking te stimuleren op het thema cyberveiligheid. Samenwerking tussen CISO's, ambtenaren OOV en veiligheidsadviseurs zowel regionaal als lokaal moedigen we aan, in het bijzonder bij het oefenen van een cybercrisis. R
- Er wordt ondersteuning gezocht voor Noord-Nederlandse gemeenten in de vorm van een Aanjager Cyberveiligheid. Deze persoon zal gemeenten ondersteunen in het thema Digitale Veiligheid, met name online criminaliteit/digitale weerbaarheid en online aangejaagde ordeverstoringen. G
- In Noord-Nederland verband realiseren we een goed en passend aanbod aan informatieproducten op cyberveiligheid. Dit gebeurt in nauwe samenwerking tussen de politie, OM en andere partijen die over relevante data beschikken. G
- We versterken de bestuurlijke betrokkenheid op het gebied van cyberveiligheid door permanente bestuurlijke aandacht te genereren voor dit veelzijdige en complexe thema. G

Veiligheid & Zorg:

- In Noord-Nederland willen we een effectieve verbinding tussen het zorg- en veiligheidsdomein, dit willen we bereiken door:
 - Interventiemogelijkheden gezamenlijk af te stemmen. O

- (Slimmer) samenwerken op Noord-Nederlands niveau. Dit doen we door gebruik te maken van bestaande overlegvormen en structuren en/of bestaande instrumenten te actualiseren. O
- We onderzoeken de mogelijkheden om een (lokale) overlegvorm te realiseren waar onderwerpen die zowel het zorg- als veiligheidsdomein raken centraal staan en waarbij bestuurders uit beide domeinen in vertegenwoordigd zijn. G
- Als het gaat om multi-problematiek wordt voor het leggen van verbinding gebruikgemaakt van het AVE-model (Aanpak voorkoming escalatie). Het AVE-model zal landelijk worden uitgerold. Wij implementeren organisatiebreed het AVE-model. G
- We implementeren de meldcode HG kindermishandeling organisatiebreed. O
- We zetten in op deskundigheidsbevordering aan de hand van de landelijke 'Leidraad werken aan veiligheid'. G
- Het Gronings offensief tegen seksueel geweld creëert een regionaal actieplan, wij onderzoeken tot welke lokale actiepunten dit leidt. G
- We onderzoeken wat nodig is ter voorkoming van financiële uitbuiting bij Ouderen (Ouderenmishandeling) om een financiële alliantie op te zetten, in samenwerking met Oost-Groninger gemeenten. G
- Wij brengen diverse themadagen/-weken in kaart, om onderwerpen gerelateerd aan geweld (in afhankelijkheidsrelaties) onder de aandacht te kunnen brengen. G
- In 2024 is positief geadviseerd met betrekking tot de pilot slachtofferdevice bij ernstige stalking; wij volgen de voortgang van deze pilot actief en anticiperen op de uitkomsten. G

Veiligheid en jeugd:

- Na de uitvoering van het project 'sluitende aanpak jongeren', gaan we in 2025 een structurele aanpak borgen met alle betrokkenen uit het lokale veld. De structurele aanpak bestaat in ieder geval uit de elementen 'outreachend case management' en 'outreachend jongerenwerk'. G
- Lokaal zetten we een interventie op die ingezet kan worden voor jongeren en hun ouders. Denk hierbij aan het inzetten van ervaringsdeskundigen en een gezinsgerichte aanpak, maar ook het organiseren van activiteiten waarbij we de ouders betrekken. G
- We gaan het lokaal onderwijs meenemen en waar nodig bijscholen met betrekking tot het erkennen van ondermijning en risicogedrag onder jongeren. G
- We organiseren meer activiteiten om jongeren die dreigen een verkeerde keuze te maken een alternatief te bieden. G
- We gaan overlast ter plekke aanpakken in samenwerking met jongerenwerk, politie en boa's. G
- We gaan het Halt spreekuur weer opstarten op scholen. G
- We organiseren ontmoetingsplekken in elke kern in samenwerking met SWO en de provincie (Blauwestad). G
- Het onderzoek van Molendrift naar aanbod jeugd in de gemeente Oldambt en de sluitende aanpak wordt eind 2024 afgerond. De concrete acties die hieruit voortvloeien volgen in IBR1 2025. O

Verkeersveiligheid:

- We gaan uitvoering geven aan de concrete acties die voortvloeien uit het eind 2024 vast te stellen Uitvoeringsagenda- en programma. Deze acties zullen we benoemen in IBR1 2025.
- We laten het Mobiliteitsbeleid vaststellen door de raad.
- Eind 2024 dienen wij bij de provincie een subsidieaanvraag in voor een verkeersveiligheidsproject. In IBR1 2025 zullen wij hiervoor concrete acties formuleren.
Toevoeging IBR 1 2025:
 - We gaan (rode) suggestiestroken tussen Kostverloren en Ganzedijk aanbrenge(n).
 - We gaan de bereikbaarheid en verkeersveiligheid bij OBS Houwingaham in Bad Nieuweschans verbeteren.
- In 2025 komt er derde subsidieaanvraag van het Rijk betreffende verkeersveiligheid. Indien nodig stellen wij een uitvoeringsagenda en -programma Verkeersveiligheid op.
- In 2024 zijn we gaan werken volgens een risico gestuurde aanpak, uitgaande van zeven risicothema's (veilige infrastructuur, kwetsbare verkeersdeelnemers, onervaren verkeersdeelnemers, rijden onder invloed, snelheid, afleiding en verkeersovertreders). In IBR 1 2025 zullen we daarover rapporteren.

Toelichting:

Maatschappelijke ongenoegen, polarisatie en radicalisering:

- Zowel in het basisteam Ommelanden Oost Niveau, als ook door de betreffende werkgroep voor 3 Noord, worden gezamenlijk stappen gezet in het creëren van bewustwording. De verdiepingstrainingen moeten nog georganiseerd worden.

(Georganiseerde) ondermijnende criminaliteit:

- De wijze waarop de samenwerking tussen gemeenten in de toepassing van de Wet Bibob er in de praktijk uit zou moeten gaan zien, is een zeer complex vraagstuk. Conform de Groningse Norm wordt een nieuwe regionale werkgroep samengesteld die hieraan verder gaat werken.

Cyberveiligheid

- Op regionaal niveau heeft de werkgroep Cyberveiligheid in 2024 stappen gezet wat betreft informatieproducten en het versterken van de bestuurlijke betrokkenheid bij dit thema. Op gemeentelijk niveau moet de samenwerking nog gerealiseerd worden.

Veiligheid & Zorg:

- Eind 2024 zijn de eerste stappen gezet met betrekking tot de effectieve verbinding tussen het zorg- en veiligheidsdomein voor de gehele provincie Groningen. We hebben nog de nodige stappen te zetten om het proces te optimaliseren.
- Op lokaal niveau is besloten om de onderwerpen die zowel het zorg- als veiligheidsdomein raken, te agenderen in het Bestuurlijk Veiligheidsoverleg. De bestuurders uit beide domeinen zijn hierin vertegenwoordigd samen met de politie.
- In het kader van deskundigheidsbevordering en conform onze wettelijke verplichting werken we aan een bredere implementatie van de meldcode HG kindermishandeling. Deze wordt stapsgewijs verankerd in onze organisatie, waarbij de afdeling Jeugd een goed voorbeeld is waar de meldcode al een vast onderdeel vormt van het werkproces.

- Er wordt regionaal samengewerkt aan het opzetten van een provinciale alliantie tegen financieel misbruik van ouderen. Daarnaast worden mogelijke lokale aanvullingen onderzocht.

Veiligheid en jeugd

- Molendrift heeft het onderzoek aan de gemeente gepresenteerd. De komende tijd gaan we aan de slag met concrete acties, dat kost meer tijd.

Verkeersveiligheid

- We geven inmiddels uitvoering aan de concrete acties die voortvloeien uit de Uitvoeringsagenda, onderdeel uitmakend van het Mobiliteitsprogramma. Aangezien er op dit moment nog aan wordt gewerkt, ook fte-technisch, kunnen de concrete acties nog niet benoemd worden in IBR 1. Het streven is om dit op te nemen in IBR 2.
- De risico gestuurde aanpak maakt integraal onderdeel uit van het in 2025 vast te stellen Mobiliteitsprogramma.

Schadeherstel, versterking en een duurzaam en veilig gebruik van de ondergrond

IBR1

Beleids horizon 2025	De gevolgen van de gaswinning en de aardbevingen in Groningen zijn ook merkbaar in de gemeente Oldambt. Als gemeente vinden we dat de veiligheid van en perspectief voor onze inwoners voorop moet staan is. Naast de gaswinning hebben we ook te maken met andere activiteiten die van invloed zijn op de ondergrond en mogelijke bodemdaling, zoals zoutwinning en ondergrondse opslag van stikstof. Als gemeente zetten we ons in voor een duurzaam en veilig beheer en gebruik van de ondergrond. Veiligheid gaat onder andere over versterking en schadeherstel van woningen, maar ook over duurzaam perspectief voor mensen die daarin wonen. Daarbij willen we dat de enorme verschillen die (zijn) ontstaan in de schadeloosstellingen van vergelijkbare aardbevingsschade aan vergelijkbare woningen, zo snel mogelijk worden opgelost. We vinden het belangrijk dat schade als gevolg van de gaswinning ruimhartig en duurzaam hersteld wordt.
Aanpak op hoofdlijnen	We proberen te voorkomen dat activiteiten in de ondergrond tot onacceptabele effecten leiden en houden de ontwikkelingen omtrent de gaswinning, bodemdalingsproblematiek, zoutwinning en de ondergrondse opslag van stikstof nauwlettend in de gaten. We vragen daarbij aandacht voor de problematiek van gestapelde mijnbouw, de funderingsproblematiek en de bodemdalingsproblematiek. Als gemeente hebben we een belangrijke rol in de versterkingsopgave en samen met de NCG willen we dit voortvarend oppakken. Dit betekent: • zo snel mogelijk duidelijkheid krijgen over welke woningen versterkt moeten worden, • voortgang hebben in de uitvoering van de woningen die versterkt moeten worden, • waar nodig inwoners helpen met tijdelijke huisvesting, • zorgen dat we als gemeente het proces voor de benodigde vergunningen, ook voor tijdelijke huisvesting, zo goed mogelijk inrichten.

Daarnaast werken we aan de bredere versterking en de welvaart in onze gemeente met het Nationaal Programma Groningen (NPG).

Ontwikkelingen Met de kabinetsmaatregelen Nij Begun wil het rijk werken aan erkenning, herstel en perspectief voor Groningen. Hierin worden 50 maatregelen benoemd op het gebied van een beter schadeherstel en versterking, maar ook sociale cohesie, ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid. Daarnaast wil men een generatielang investeren in Groningen op het gebied van verduurzaming, sociaal en economie.

Afgelopen jaar zijn diverse maatregelen uit Nij Begun uitgewerkt die de schadeafhandeling en de uitvoering van de versterking moeten verbeteren en voor onze inwoners 'milder, makkelijker en menselijker' moeten maken. Hierin spelen NCG en IMG uiteraard een hele belangrijke rol. Maar ook als gemeente krijgen we een grotere rol en ook financiële middelen voor een meer integrale en samenhangende aanpak van de herstelmaatregelen. Samen met andere betrokken partijen in de regio wordt in het kader van de Agenda Herstel van Groningen gewerkt aan een aanpak om als één overheid proactief en gebiedsgericht ondersteuning te bieden aan inwoners. Ook afgelopen jaar hebben we ons gericht op het zo goed mogelijk ondersteunen van inwoners met hulpvragen, vooral in situaties waarin zij vastlopen of ernstige problemen ervaren. Onze inwonersondersteuners spelen hierin een cruciale rol door bezoeken te brengen, een luisterend oor te bieden en, waar mogelijk, verder te helpen. Daarbij hebben we onze sociaal-emotionele ondersteuning ook uitgebreid met een collectieve aanpak.

We zien dat de inwoners zich zorgen maken over de schadeafhandeling in het gestapelde mijnbouwgebied. Wij vinden dat bij afhandeling van schademeldingen door mijnbouw hun belang voorop moet worden gesteld. Er dient dan ook één onafhankelijke, ruimhartige en rechtvaardige schadeafhandelingsloket te komen voor alle mijnbouwactiviteiten in Groningen, waarbij alle inwoners die geconfronteerd worden met schade als gevolg van mijnbouwactiviteiten terecht kunnen. Naar verwachting gaan in 2025 het Instituut Mijnbouwschade Groningen en de Commissie Mijnbouw hun krachten verder bundelen en komt er zo'n loket.

In 2024 is de actualisatie van het onderdeel bodemdalingsprognose van het huidige winningsplan Heiligerlee afgerond. Deze vergunning loopt echter in november 2025 af. In juli 2024 is door het zoutwinningsbedrijf een verlengingsaanvraag 'winningsplan Heiligerlee' ingediend om de zoutwinning in het Heiligerleeveld te kunnen blijven exploiteren. Eind 2024-2025 zal deze vergunning procedureel worden behandeld en zullen wij deze van advies voorzien.

Verder zal naar verwachting in 2025 een aanvraag voor het winningsplan Zuiderveen worden ingediend.

Voor een verdere beschrijving van de ontwikkelingen en de plannen voor 2025 verwijzen we naar paragraaf 5.9 (Programma Oldambt Versterkt) in de begroting.

Acties in 2025	• We voeren het lokale plan van aanpak ‘Versterking Oldambt 2025’ uit waarmee we NCG opdracht geven de versterkingsopgave uit te voeren. In het plan zijn doelstellingen en resultaten benoemd. O • Als gemeente organiseren we het versterkingsproces aan onze kant zo optimaal mogelijk. Dit betreft de samenwerking met NCG, de inzet op vergunningverlening en toezicht, maar ook bijvoorbeeld de afwegingen ten aanzien van RO en Erfgoed. O • We werken aan een lokale agenda Herstel voor Oldambt waarin we de maatregelen uit Nij Begun ten aanzien van schadeherstel en versterking op een meer integrale en gebiedsgerichte wijze willen uitwerken. O • Voor de gebiedsgerichte aanpak realiseren we de plannen voor Nieuwolda, 't Waar en Nieuw-Scheemda. G • We ontwikkelen plannen voor de andere dorpen waar schade en/of versterking speelt. O • Waar mogelijk bieden we ondersteuning aan onze inwoners bij schadeherstel en versterking. Voor complexe situaties zetten we ons als gemeente in om oplossingen te onderzoeken en samen met verantwoordelijke partijen te realiseren. In dit kader ontwikkelen we onze (collectieve) aanpak verder en zetten we de beschikbare middelen in om knelpunten op te lossen. O • We blijven nauwgezet de ontwikkelingen en het proces omtrent de zoutwinning in het gebied Heiligerlee/Zuiderveen volgen vanuit het perspectief van onze inwoners en daar waar mogelijk maken we gebruik van de juridische bevoegdheden (adviesrecht) op basis van de Mijnbouwwet voor nieuwe en bestaande mijnbouwactiviteiten. G • We onderhouden regelmatig contact met de mijnbouwbedrijven (Nobian en Gasunie), Staatstoezicht op de Mijnen, het ministerie van Klimaat en Groene Groei en bewoners (stichting bewonersbelangen Lanengebied en Zuiderveen). Daarbij zullen we een belangrijke gesprekspartner zijn in ambtelijke en bestuurlijke overleggen. G • Het Nobian onderzoek over hoe de zoutcavernes op een veilige manier af te kunnen sluiten (abandonneringsplan) blijft onze aandacht houden. G • We voeren overleg met het IMG en de landelijke Commissie Mijnbouwschade over de problematiek van gestapelde mijnbouwactiviteiten en we volgen de uitwerking van de uitkomsten van het uitgevoerde onderzoek naar gecombineerde effecten van meervoudige mijnbouwactiviteiten (GEMMA). G • De gemeente blijft pleiten voor een uniforme benadering én behandeling van schademeldingen als gevolg van mijnbouwactiviteiten. G
----------------	---

Toelichting:	• Het lokale plan van aanpak is in februari 2025 in de raad besproken en vastgesteld. Naast de versterking gaat dit plan deels ook over onze herstel-agenda. De benoemde doelstellingen liggen grotendeels op schema maar vragen wel nodige inzet en aandacht • Het versterkingsproces vraagt het nodige van ons als organisatie. De benodigde capaciteitsinzet hierbij blijft een belangrijk aandachtspunt en personeelsswisselingen en krapte vormen een uitdaging hierin.
--------------	---

- We hebben in het lokale plan van aanpak ook onze lokale agenda 'Herstel voor Oldambt' in eerste aanzet opgenomen. Komend jaar werken we deze verder uit.
- De uitwerking van de plannen voor de gebiedsgerichte aanpak voor het dorpenlint Nieuwolda, 't Waar en Nieuw-Scheemda is naar verwachting rond de zomer klaar. Na de zomer start ook de uitvoering van de eerste projecten.
- We starten in mei met de gebiedsgerichte één-overheidaanpak Hamrikkerweg (Nieuw-Scheemda en 't Waar). Verder zijn we bezig met een plan voor dorpsgerichte aanpak in Drieborg.
- De inwonersondersteuning in brede zin en de inzet voor complexe situaties is een doorlopend proces wat de nodige aandacht vraagt. In april starten twee nieuwe inwonersondersteuners. De uitwerking van de plannen voor de gemeentelijke knelpuntenpot is naar verwachting in het tweede kwartaal afgerond.
- Door het ministerie Klimaat en Groene Groei is vorig jaar een aanvraag van Nobian in behandeling genomen om het winningsplan Heiligerlee te actualiseren. Er zijn in de tussentijd aanvullende gegevens gevraagd aan Nobian en op dit moment (april 2025) is het wachten op het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). Na ontvangst van dit advies zal onder andere de gemeente op basis van de Mijnbouwwet door het ministerie om advies worden gevraagd.
- Het CCC- onderzoek (Cavern Closure Consortium) over hoe de zoutcavernes op een veilige manier af te kunnen sluiten blijft onze aandacht houden. Het onderzoeksrapport voor het Heiligerleeveld is inmiddels gepubliceerd op de website van het consortium en maakt onderdeel uit van de aanvraag actualisatie winningsplan Heiligerlee. Wij wachten het advies van de deskundigen, SodM en TNO, in deze af.
- Mogelijk zal het ministerie Klimaat en Groene Groei in het tweede kwartaal van 2025 een besluit op de omgevingsvergunning evaluatieboring Zuiderveen nemen. Op basis van dit besluit kan eventueel beroep worden ingesteld. Wij zullen dit besluit van een advies voorzien.
- Het Instituut Mijnbouw Schade Groningen verwacht het aanvullend GEMMA (gecombineerde effecten van meervoudige mijnbouwactiviteiten) onderzoek voor het gebied Heiligerlee in het tweede kwartaal te kunnen delen met de Klankbordgroep waarin bewoners/stichting en gemeente zitting hebben. Wij zullen de uitkomst nauwlettend volgen.
- We nemen deel aan verschillende ambtelijke en bestuurlijke overleggen binnen het dossier mijnbouw. Zo zijn we deelnemer geworden van de onlangs geïnitieerde Mijnbouwtafel Groningen.

2.3 Sport en gezondheid

Sport en gezondheid

IBR1

Beleids horizon 2025	We streven naar een positieve gezondheid voor onze inwoners. Daarmee bedoelen we dat inwoners voldoende veerkrachtig zijn om zelf hun fysieke en geestelijke gezondheid en sociaal welbevinden te kunnen sturen. Omdat sport een belangrijke bijdrage levert aan de positieve gezondheid, willen we het sporten en bewegen zoveel mogelijk stimuleren. We vinden sporten voor iedereen belangrijk maar met name voor jongeren. De sport (en cultuur) participatie van kinderen en jongeren gaan we naar vergelijkbaar niveau brengen als in de rest van het land, want 'jong geleerd is oud gedaan'. Bij deze ontwikkeling vinden we het belangrijk dat sportvoorzieningen voor iedereen bereikbaar blijven.
----------------------	--

Aanpak op
hoofdpijnen

Door integraal samen te werken, zowel intern als met externe partners, werken we aan gezondheid in alle domeinen ('health in all policies'). Dit mondt uit in een integraal preventieplan gericht op het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Speerpunten daarin zijn:

1. Het versterken van de lokale sportinfrastructuur als onderdeel van de sociale basis zodat deze als voorliggende voorziening kan worden ingezet voor alle leeftijdsgroepen. Hiermee sluiten we aan op het Koersdocument Sociaal Domein.
2. Een wijkgerichte aanpak op positieve gezondheid, zodat inwoners in hun eigen buurt zelf regie kunnen voeren op hun gezondheid.

Samen met lokale sportaanbieders gaan we de ambities uit het sportakkoord realiseren. We stimuleren, onder andere als onderdeel van het Corona perspectiefplan sportdeelname onder kinderen en jongeren. Waar nodig ondersteunen we sportdeelname financieel via het Jeugdfonds Sport en Cultuur.

Het herstelplan is enkele jaren geleden vastgesteld en was nodig om weer een financieel gezonde gemeente te worden. Op onze sportvoorzieningen zijn forse bezuinigingen vastgesteld. Het in september 2022 genomen raadsbesluit over sluiting van sporthal en zwembad De Hardenberg is per 1 juli 2023 uitgevoerd. Het sportcomplex De Hardenberg is verkocht aan het burgerinitiatief stichting MFC De Hardenberg.

We werken aan een perspectief voor de langere termijn - we hebben het ambitiedocument opgesteld en vast laten stellen door de raad - waarbij sportvoorzieningen op een aantrekkelijke en toekomstgerichte wijze kunnen worden aangeboden. Daarnaast is een haalbaarheidsonderzoek verricht naar een nieuw zwembad in combinatie met een nieuwe sporthal, waarvan de uitkomst van dit onderzoek aan de raad zal worden voorgelegd. Op basis van dit haalbaarheidsonderzoek zal nog een vervolgonderzoek worden uitgevoerd naar de kosten en mogelijke synergievoordelen met de onderwijshuisvesting.

We stimuleren het gebruik van de fiets. Niet alleen omdat beweging bijdraagt aan de gezondheid, maar ook omdat het belangrijk is voor onze jeugd, de toeristen, veiligheid en het klimaat. *Zie hiervoor ook investeringen in de fietsinfrastructuur onder 2.1 Infrastructuur.*

Per 1 januari 2023 is een bedrag van € 120.000 bezuinigd op onderhoud van sportvelden en -accommodaties. Het gevolg hiervan is dat we per 1 januari als gemeente geen bedrijven meer inhuren voor onderhoud van sportvelden, hetgeen inhoudt dat de financiële verantwoordelijkheid daarvoor dan bij de verenigingen ligt.

Ontwikkelingen

In de voorgaande jaren zijn ten aanzien van de gestelde beleidshorizon voor 2025 een aantal belangrijke ontwikkelingen, zoals de afgeronde verkoop van MFC de Hardenberg, te benoemen. Zo is ook het Volwassenenfonds Sport- en Cultuur toegevoegd aan het pakket met minimaregelingen en loopt die naast het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Tevens is het Meerjarenprogramma Sport en Bewegen 2024-2027

vastgesteld in mei 2024. Eerste resultaten van dat programma zijn de realisatie van een subsidieregeling Sport- en Leefbaarheidsfonds, een eerste conceptuitwerking van het harmonisatievraagstuk én vervolgonderzoek naar renovatie/nieuwbouw van sporthal de Stikkerlaan en de Watertoren. Ook wordt inmiddels uitvoering gegeven aan het Plan van Aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord. In beide programma's zijn de elementen uit de aanpak op hoofdlijnen terug te vinden en kunnen in 2025 nieuwe stappen gezet worden in het kader van de beleidshorizon.

Acties in 2025

- Met ingang van begrotingsjaar 2025 wordt jaarlijks €250.000,- gestort in het sport- en leefbaarheidsfonds. G
 - De harmonisatie van afspraken met de buitensportverenigingen wordt afgerond. G
 - We doen verdiepend onderzoek naar de synergievoordelen bij renovatie/nieuwbouw sporthal De Stikkerlaan en zwembad De Watertoren. G
 - We onderzoeken of structurele financiering van het Volwassenenfonds Sport en Cultuur mogelijk is. G
 - In 2025 geven we uitvoering en monitoren we de ketenaanpakken Welzijn op Recept, Valpreventie, Overgewicht Volwassenen & Jeugd en Kansrijke Start. G
 - We continueren de wijkgerichte aanpak op gezondheid in Bad-Nieuweschans en Westerlee en breiden deze, waar mogelijk, uit naar andere dorpen en wijken. G
 - In 2025 maken we een mid-term review van de GALA-Aanpak en het gezondheidsbeleid, waarbij we een geactualiseerde gezondheidsnota, inclusief mentale gezondheid, voorleggen aan de raad. G
 - We geven invulling aan de uitgesproken ambities en doelstellingen zoals geformuleerd in het Meerjarenprogramma Sport en Bewegen 2024-2027. In IBR1 2025 formuleren we hier concrete actiepunten voor. G
- Toevoeging IBR1 2025:*
- We gaan de Alliantie Gelijkspelen opnemen in de uitvoeringsagenda van Toegankelijk Oldambt. G
 - We richten een Urban Sports Netwerk op en komen met een visie op Urban Sport. G
 - We gaan voorlichtingen Sociaal Veilige Sport geven aan bestuurders van sportclubs. G

Programma 3 Ondernemingsklimaat, werkgelegenheid en onderwijs

Onder programma 3 vallen de onderwerpen die te maken hebben met de lokale economie, het ondernemen en het werken in de gemeente Oldambt inclusief het onderwijs als aanloop naar de arbeidsmarkt. Een ander onderwerp is vrijetijdseconomie waarin toerisme, cultuur en erfgoed terugkomen.

3.1 Ondernemingsklimaat en werkgelegenheid

De beleidsfocus en de hoofdlijnen van de aanpak in het onderstaande kader zijn aangepast ten opzichte van voorgaande jaren. Hoewel de doelstelling in essentie onveranderd is gebleven, is deze nu puntsgewijs geformuleerd. De aanpak op hoofdlijnen is in de afgelopen jaren iets gewijzigd, dit als gevolg van nieuwe opgaven, vanuit bijvoorbeeld Nij Begun, waarop onze doelstellingen aan zou moeten gaan sluiten.

Economie en werkgelegenheid versterken

IBR1

Beleidshorizon 2025	In dit jaar zal de sociale en economische agenda van Nij Begun meer inhoud hebben gekregen met de bijbehorende plannen zullen er opgaven naar ons toekomen die samenwerking tussen onderwijs, ondernemingen en overheid vereisen. Dit voor economische ontwikkeling en ter ondersteuning van de brede welvaart in de regio.
Aanpak op hoofdlijnen	De doelstelling van de plannen en initiatieven is om een duurzame en toekomstgerichte economische ontwikkeling van de gemeente Oldambt te realiseren. Dit wordt bereikt door het versterken van de regionale economie via digitalisering, innovatie, en samenwerking met regionale en provinciale partners. Specifiek richt de gemeente zich op: 1. Stimuleren van werkgelegenheid en economische groei door het revitaliseren van bedrijventerreinen en het ondersteunen van innovatieve projecten. 2. Harmoniseren van lokale strategieën met bredere regionale plannen, zoals de masterplannen voor Regiocentra, Campussen, en Oost-Groningen, om regionale synergie en versterking te bevorderen. 3. Uitbreiden en optimaliseren van het innovatienetwerk in de regio, met een focus op samenwerking, kennisdeling, en het benutten van digitale technologieën via het Digitaal Centrum Oost-Groningen. 4. Afstemmen van lokale economische ambities met de provinciale Economische Visie 2035 en de Economische Agenda Nij Begun,

om zo een coherent en doelgericht economisch beleid te voeren voor de komende jaren.

Kortom, de doelstelling is om de economische veerkracht van Oldambt te vergroten door innovatie, samenwerking, en strategische investeringen in infrastructuur en kennis.

Ontwikkelingen Opstellen Economische Visie Oldambt 2035
Medio 2024 is er met de aanstelling van een kwartiermaker gestart met de uitwerking van de Economische Agenda van Nij Begun. De Agenda focust zich op drie hoofdthema's: energie, gezondheidszorg en landelijk gebied. Besluitvorming over de Agenda zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2025 plaatsvinden. Ook is in juli 2024 de Economische Visie 2035 van de provincie vastgesteld door provinciale staten. Zowel deze visie, als de Economische Agenda en onze eigen ambities leggen duidelijke accenten voor het bepalen van een economisch beleid van de komende jaren. Om op deze beleidsmatige ontwikkelingen in te spelen wordt er in 2025 gewerkt aan het opstellen van een Economische Visie Oldambt 2035, waarin de ontwikkelingen op provinciaal en regionaal niveau worden afgestemd met onze gemeentelijke economische ambities.

Aansluiting zoeken bij Masterplannen

In 2025 zullen we ons specifiek richten op het aansluiten bij de masterplannen Regiocentra, Campussen en Oost-Groningen. Onze inzet is erop gericht om onze activiteiten en strategieën te harmoniseren met de ontwikkelingsplannen die op die gebieden zijn opgesteld. Door deze gerichte aanpak willen we bijdragen aan de versterking en groei van de regio, en ervoor zorgen dat onze initiatieven volledig in lijn zijn met de bredere regionale doelen en ambities.

Revitaliseren van bedrijventerreinen

Vanuit de lokale NPG-gelden van de gemeente Oldambt is een bedrag gereserveerd voor de revitalisering van bedrijventerreinen in de A7-zone. Het doel is om medio 2025 een aanvraag in te dienen, zodat deze middelen beschikbaar komen voor investeringen op bedrijventerrein De Rensel. Ter voorbereiding op deze investeringen wordt in de voorafgaande maanden een inventarisatie- en participatietraject uitgevoerd in samenwerking met de betrokken stakeholders.

Op bedrijventerreinen Scheemderhoogte I en Scheemderhoogte II zullen kavels worden uitgegeven.

Ontwikkelen van het innovatie-netwerk

In de regio zijn diverse initiatieven actief die bijdragen aan innovatie. Door deze initiatieven te bundelen, ontstaat er een vliegwieleffect voor de regio op het gebied van innovatie, economie en werkgelegenheid. Via de Regiodeal 2.0 Oost-Groningen, die naar verwachting in september 2024 van start gaat, wordt een netwerk opgericht om deze ontwikkelingen te stimuleren.

Dit netwerk brengt regionale innovatie-initiatieven samen, zoals Makeport Mercurius, Innovatie Hub Oost-Groningen en Innovatiewerkplaats EDRI, T,

met als doel de krachten te bundelen en synergie te creëren. Ook het Digitaal Centrum Oost-Groningen is onderdeel van dit netwerk. In 2025 zullen de betrokken partijen binnen het Innovatienetwerk gezamenlijk financiering aanvragen via de Regiodeal 2.0.

Digitaal Centrum Oost-Groningen (RUBY)

In het najaar van 2024 zal het Digitaal Centrum Oost-Groningen officieel worden geopend. In samenwerking met de partners in het Centrum, wordt gewerkt aan het uitrollen van programma's voor inwoners en ondernemers. Het jaar 2025 wordt gebruikt om de programmering verder aan te scherpen en specifiekere doelgroep-profielen te identificeren. Daarnaast wordt er ingezet op uitbreiding van het netwerk aan partners dat onderdeel vormt van het Digitaal Centrum Oost-Groningen, mede ten behoeve van een verdere uitbreiding en optimalisatie van het dienstenaanbod. Hierbij zullen we het Digitaal Centrum Oost Groningen verder ontwikkelen in lijn met het Masterplan Campussen, waarbij we streven naar een sterke synergie met andere initiatieven en campussen in de regio.

Acties in 2025	• We stellen de Economische Visie Oldambt 2035 op met het bijbehorende uitvoeringsplan en budget.	
	• We ontwikkelen het innovatie netwerk en het doen van een gezamenlijke aanvraag in het kader van Regio Deal 2.0.	
	• We vragen een NPG subsidie Revitalisering bedrijventerreinen aan.	
	• We gaan het DCO door ontwikkelen:	
	○ We gaan de programmering verder aanscherpen en specifiekere doelgroep profielen identificeren.	
	○ We zetten in op het uitbreiden van het netwerk aan partners.	
	○ We gaan het dienstenaanbod verder uitbreiden en optimaliseren.	

Toelichting:	• De samenwerkingspartners van het innovatienetwerk hebben een concept gezamenlijk aanpak opgesteld die als basis voor de regiodeal aanvraag moet dienen. • Het vooronderzoek en participatie rondom bedrijventerrein de Rensel is in een afrondende fase. Het vervolg zal de NPG aanvraag zijn. • RUBY(DCOG) is actief in het uitbreiden van haar huidige partneromgeving. Met de bestaande partners is er een programma opgesteld die uitgevoerd wordt in RUBY. Met de huidige en toekomstige partners wordt continu, op basis van actualiteit, gewerkt aan het programma.
--------------	--

Samenwerking in de regio en over de grens

IBR1

Beleids horizon 2025	We willen gezamenlijk actief de interbestuurlijke samenwerking, de kwaliteit van het openbaar bestuur en het samenspel met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in onze provincie verder verbeteren. Bij veel onderwerpen is samenwerking in de regio of zelfs provinciaal erg belangrijk.
Aanpak op hoofdlijnen	Door samen op te trekken met de regio, (Duitse) buurgemeenten en de provincie kunnen we meer bereiken. Voorbeelden van succesvolle samenwerkingen in de regio die we willen behouden en verder versterken

	zijn de Regiodeal, het Regionaal Woon- en Leefbaarheidsplan (RWLP), STAG, Werk in Zicht (WIZ) en de Eems Dollard Regio waarin regionale overheden aan beide kanten van de grens samenwerken. We willen met de andere EDR-leden de samenwerking versterken. We leveren een bijdrage aan de verdere ontwikkeling van onze regio door de uitbouw van toerisme en recreatie (vrijtijdseconomie), onder andere via de gezamenlijke regiomarketingorganisatie ZO! Groningen. <i>Toevoeging begroting 2025:</i> We nemen deel aan het GROS-overleg (3 noordelijke provincies + provincie Overijssel en diverse gemeenten in de regio). Hierbij wordt ingezet op de grensoverstijgende samenwerking op bestuursniveau met Nedersaksen.	
Ontwikkelingen	De burgemeester is tot eind 2025 voorzitter van de Eems Dollard Regio. Wethouder Wünker vertegenwoordigt de gemeente Oldambt in het Bestuurlijk Netwerk Grensoverschrijdende Samenwerking van de Vereniging Nederlandse Gemeenten.	
Acties in 2025	• We participeren in het Leader-programma voor Oost-Groningen en stellen hiervoor financiële middelen beschikbaar. De gemeente Oldambt heeft het plan om in 2025 het gebruik van de leader regeling op grond van de gemeente te intensiveren. • We nemen actief deel aan de genoemde samenwerkingsverbanden. We zetten ons in voor het realiseren en financieren van regionale (grensoverstijgende) doelen en het verwerven van aanvullende financiële middelen/ subsidies voor regionale en gemeentelijke projecten. Samen met de Duitse en Nederlandse partners werken we aan een toeristisch grens overstijgend netwerk. • Samen met Westerwolde en Duitse partners willen we het project Grensland-Vestingland een nieuwe boost geven. Deze samenwerking is één van de doelen uit de toeristische visie Oost-Groningen. • De samenwerking met de VGG (Vereniging Groninger Gemeenten) is belangrijk voor de uitwisseling tussen de Groningse gemeenten. We dragen actief bij aan het netwerk. Zie ook de acties onder vrijtijdseconomie, cultuur en erfgoed. 	
Toelichting:	• Wegens ziekte lukt het niet om actief deel te nemen aan de genoemde samenwerkingsverbanden. • We zijn op zoek naar financiering vanuit LEADER en Intereg om het project Grensland-Vestingland een nieuwe boost te geven. Als dat lukt dan starten we nog in 2025.	
Een aantrekkelijk centrum Oldambt IBR1		
Beleids horizon 2025	De gemeente streeft naar een kwalitatief goed centrum van Oldambt, met een aantrekkelijk woon-, winkel- en verblijfsklimaat voor inwoners, bezoekers, ondernemers en investeerders. In 2022 is het Ambitiedocument	

	centrum Oldambt door de raad vastgesteld. In dit ambitiesdocument is rekening gehouden met de actualisatie van de detailhandelsvisie (2021) die heeft laten zien dat er een wijziging van het vastgoed- en detailhandelsbeleid moet plaatsvinden in het centrum. Bovendien is in het ambitiesdocument aangesloten op de veranderende markt, het in 2021 vastgestelde woonprogramma en de ontwikkelingen van Blauwestad. In 2025 is de eerste fase van het ambitiesdocument nader uitgewerkt en zijn de eerste resultaten in de praktijk zichtbaar: er is gestart met de realisatie van het nieuwe gemeentehuis, aanpak Langestraat-Noord en de Lucaslocatie.	
Aanpak op hoofdlijnen	De nadere uitwerking en uitvoering van het ambitiesdocument gebeurt op programmatische wijze en conform de ontwikkelstrategie die in het ambitiesdocument is vastgelegd. Op basis van de vastgestelde doelstellingen wordt steeds getoetst welke deelprojecten de meest effectieve bijdrage leveren aan het behalen van deze doelstellingen. Eventueel worden op basis hiervan deelprojecten eerder of later uitgevoerd.	
Ontwikkelingen	De afgelopen jaren zijn de bouwkosten sterk gestegen en de rendementen op vastgoed gedaald. Hierdoor zijn marktpartijen momenteel minder bereid risicovolle investeringen te doen. Ondanks deze moeilijke marktsituatie wordt er door marktpartijen toch interesse getoond in de realisatie van de plannen van het ambitiesdocument.	
Acties in 2025	We geven een vervolg aan de voorbereiding van de projecten uit het door de raad in 2022 vastgestelde ambitiesdocument voor het centrum Oldambt. Deze voorbereiding wordt conform de ontwikkelingsstrategie stapsgewijs opgepakt waarna de projecten afzonderlijk voor besluitvorming en uitvoeringsfinanciering aan de raad worden voorgelegd. In 2025 start de voorbereiding en/of wordt een vervolg gegeven aan onderzoek van de volgende projecten: • Project Langestraat Noord: leegstand omzetten naar een hernieuwde Langestraat door een combinatie van verkleining van winkels en toevoeging van woningen. • Planvoorbereiding herinvulling St Lucas locatie. • Herontwikkeling Liefkenshoek. • Doortrekken van het water naar het Schönfeldplein. • Uitwerken woonprogramma voor de binnenstad: omvang, doelgroepen, woonproducten-, en ontwikkeling kwaliteitskader (beeldkwaliteit, prioriteringskaart en afsprakenkader ontwikkelende partijen). • Op locatieniveau uitwerken van plannen voor woningbouw mede in combinatie met parkeren. • Plan van aanpak openbare ruimte vaststellen (inrichting, vergroening,erschikking parkeervoorzieningen en verblijfs- en ontmoetingsplekken). • Uitvoeren van een verkennings- en haalbaarheidsstudie naar een museum en/of toeristisch informatiecentrum. • Verkenning en realisatie parkeerverwijzingssysteem.	G G G G G G G G G

• We gebruiken het ambitiedocument als basis voor het masterplan regiocentra om daarmee in aanmerking te kunnen komen voor aanvullende subsidiemiddelen voor de uitvoering van de plannen.	G
• Mobiliteitsplan en uitvoeringsprogramma centrum.	G
• Visieontwikkeling Marktpluin.	G
In 2025 start en/of wordt een vervolg gegeven aan de uitvoering van de volgende projecten:	
• Project Langestraat Noord: realisatie eerste twee deelprojecten.	G
• Sloop (deel) Sint Lucasziekenhuis.	G
• Stimuleringsaanpak pui- en gevelverbeteringen.	G
• Nieuwbouw gemeentehuis.	O
• Aankoop en sloop van de Blaauwlocatie.	G
• We dienen het project 'Ondernemen in Winschoten' bij NPG in. Het project richt zich op het structureel verbeteren van de binnenstad. Dit, in combinatie met grote investeringen in de fysieke omgeving (door de aanpak van de binnenstad), zal leiden tot een levendig en vitaal centrum dat bijdraagt aan de leefbaarheid, aantrekkelijkheid en economie van Winschoten en de regio.	G

Toelichting: Zoals ook in de jaarrekening al vermeld is de start van de nieuwbouw van het gemeentehuis vertraagd.

3.2 Vrijetijdseconomie, cultuur en erfgoed

Toerisme, cultuur en erfgoed

IBR1

Beleids horizon 2025	In 2024 is de vrijetijdseconomie in Oldambt meer op de kaart gezet en heeft onze gemeente zich geprofileerd als De Graanrepubliek in de bestemming Oost-Groningen. Toerisme zien we als een belangrijke kans voor verdere ontwikkeling van onze regio (bezoekers, werkgelegenheid, recreatiemogelijkheden voor de eigen inwoners, instandhouding voorzieningenniveau, etc.). Cultuur draagt bij aan de leefbaarheid, het bevordert de creativiteit, stimuleert toerisme en is belangrijk voor jong en oud. Toeristische mogelijkheden zien we vooral door cultuur te verbinden met toerisme (evenementen, etc.), in te spelen op de cultuurhistorie (verleden) en het rijke erfgoed in onze gemeente. In 2025 hebben we opnieuw een bijdrage geleverd aan het behouden en door ontwikkelen van het Oldambtster erfgoed en daarmee de unieke gebiedsidentiteit van de Graanrepubliek door het schetsen van een toekomstperspectief voor de Oldambtster boerderijen en een integraal beleidskader voor erfgoed en archeologie.
----------------------	--

Aanpak op
hoofdpijnen

We leggen verbindingen tussen cultuur, erfgoed en toerisme.

We werken met de Oost-Groninger gemeenten (ZO! Groningen) verder aan de nadere uitwerking en uitvoering van de Strategische Visie Oost-Groningen 2030 (onder andere de verbreding van het netwerk van toeristische ondernemers). In 2021 hebben we onderzoek gedaan naar toerisme in Oldambt. Aan de hand van deze cijfers willen we meten of we de aantallen met onze inspanningen kunnen verhogen. Het onderzoek wordt tweejaarlijks gehouden.

Het accent bij de verdere uitbouw van de toeristische speerpunten ligt bij: Blauwestad, Binnenstad Winschoten, Bad Nieuweschans, onze Waddenkustzone langs de Dollard (Werelderfgoed Waddenzee) en het thema De Graanrepubliek.

Wij zetten in op het ontwikkelen van een eigen regionaal DNA voor de gemeente Oldambt (een zogenoemd 'place branding'). Wij houden daarbij rekening met de Duitse gasten.

We versterken de culturele sector door het ondersteunen op het gebied van ledenwerving, andere samenwerkingsvormen en fondsenwerving. We willen inzetten op cultuur en hebben daarbij ook aandacht voor de kleinere clubs en een eerlijke verdeling van de beschikbare cultuurgelden. We stimuleren de deelname aan culturele activiteiten door kinderen en jongeren door dit financieel te ondersteunen.

We werken samen met de Nationaal Coördinator Groningen, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Provincie Groningen, aardbevingsgemeenten en Libau aan een verder uitvoering van het Geactualiseerde Erfgoedprogramma 2020-2023.

We willen het gebruik van de fiets stimuleren. Niet alleen omdat beweging bijdraagt aan de gezondheid, maar ook omdat het belangrijk is voor onze jeugd, de toeristen, veiligheid en klimaat. *Verwezen wordt ook naar programma 2 Woonklimaat en leefomgeving.*

Acties in 2025

We gaan GEWOON DOEN! het programma cultuur Oldambt 2024 – 2028 uitvoeren, in 2025:

- Gaan we een haalbaarheidsonderzoek naar een culturele broedplaats in Winschoten opleveren (waarin kinderen en jongeren een hoofdrol spelen).
- Starten we met het vormgeven van een visie op het presenteren van de geschiedenis en identiteit van Oldambt.

Toerisme:

- Samen met de vier Oost-Groningse gemeenten werken we verder aan de toeristische visie OG en aan een meerjarenplan voor gezamenlijke activiteiten. We actualiseren de toeristische visie en passen ons beleid aan op de nieuwste ontwikkelingen in de toeristische sector, in lijn met de beleidsstukken van de provincie, met name het Uitvoeringsprogramma Groeiende Gastvrij.

- Op basis van de toeristische monitoringresultaten die in januari 2025 beschikbaar komen, herzien we ons beleid voor vrijetijdseconomie, recreatie en toerisme, zodat we effectiever kunnen inspelen op de behoeften en trends die uit de monitoring naar voren komen.
- We richten ons, ondersteund door de VWG (Vereniging van Waddenzeegemeenten) op de gastvrijheid in het Werelderfgoed Waddenzee. Dit doen we door participatie aan het programma integraal gastheerschap met thema's zoals educatie, destinationmanagement en natuurbeheer.

3.3 Werkgelegenheid

Optimaliseren van de arbeidsmarkt

IBR1

Beleids horizon 2025	We streven naar een kwalitatieve match van de personeelsbehoeften van onze ondernemers en bedrijven met het in onze gemeente aanwezige arbeidspotentieel. In 2025 is ook de vraag naar en het aanbod van werkzoekenden met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt beter op elkaar afgestemd. Vragen van werkgevers sluiten beter aan bij de capaciteiten en competenties van werkzoekenden die een uitkering ontvangen op grond van de Participatiewet. Daarnaast is de verbinding met het onderwijs geoptimaliseerd om jongeren snel in aanraking te brengen met kansrijke sectoren.
Aanpak op hoofdlijnen	We trekken enerzijds bedrijven en ondernemers uit kansrijke sectoren aan die passen bij ons arbeidspotentieel. We kijken hierbij nadrukkelijk ook naar subsidiemogelijkheden en samenwerkingen in onder andere de arbeidsmarktregio. Anderzijds zetten we in op het ontwikkelen van nog niet benut arbeidspotentieel. We richten ons daarbij onder andere met Afeer op het ontwikkelen en (re)activeren van inwoners uit de (langdurige) bijstand richting kansrijke sectoren. <i>Zie ook aanpak jongeren en onderwijs.</i> We gaan samen met Afeer aan de slag met een nieuw uitvoeringsplan voor de bestuursperiode 2023 tot 2027 met nieuwe afspraken over het nog beter afstemmen van vraag en aanbod in onze arbeidsmarktregio en een betere interne en onderlinge afstemming. We zorgen voor meer gemeentelijke grip op de nieuwe instroom in 'participatie trede' 1 en 2 door de instroom van bijstandsklanten 'strakker' te organiseren. We leveren een actieve bijdrage aan een samenhangende en regionale en grensoverstijgende arbeidsmarkt met het doel om jongeren en werkzoekenden perspectief te bieden op de regionale en grensoverstijgende arbeidsmarkt. <i>Voor acties omtrent de vervolgstappen van de A7/N33-visie, zie paragraaf 3.1 'Economie en werkgelegenheid versterken'.</i>

Acties in 2025	De concrete acties in het jaar 2025 omtrent de arbeidsmarktregio, Afeer en in 'participatie trede' 1 en 2 worden verder toegelicht onder <i>4.1 Wmo, Jeugd en Participatie</i> .
----------------	--

Programma 4 Zorg en samenleving

In dit programma staan de doelstellingen voor de ondersteunende dienstverlening aan inwoners van de gemeente die dat nodig hebben. Hieronder valt onder andere de inzet en kwaliteit van de jeugdzorg en Wmo. Ook zijn beschermd wonen, maatschappelijke opvang, armoedebestrijding en schuldhulpverlening belangrijke onderdelen in dit programma.

4.1 Sociale voorzieningen

Wmo, jeugd en participatiewet

IBR1

Beleids horizon 2025	We gaan voor een sociale gemeente met een breed gevarieerd en vrij toegankelijk aanbod van sociale voorzieningen die passen binnen de financiële mogelijkheden. Daarbij hebben we oog voor de meest kwetsbare inwoners en kinderen.
Aanpak op hoofdlijnen	We gaan sociale vraagstukken integraal aanpakken en gaan op verschillende niveaus schotten tussen voorzieningen doorbreken. We kiezen hierbij niet voor systeemoplossingen, maar voor creatieve maatwerkoplossingen waarbij de mens centraal staat. We continueren wat we hebben opgebouwd en versterken wat goed gaat. We willen de sociale voorzieningen betaalbaar houden en met name beschikbaar stellen aan mensen die het nodig hebben: • De gemeente kan en hoeft niet iedere hulpvraag met specialistische hulp op te lossen. Veel dingen die gebeuren horen bij het 'normale' leven en vragen niet direct om professionele hulp. We willen normaliseren in plaats van medicaliseren en problematiseren. • Vrijwilligers en mantelzorgers vervullen een belangrijke rol. Dit wordt door ons zeer gewaardeerd en wij willen aan beide onderwerpen meer aandacht geven door de verbinding te zoeken met de aanwezige maatschappelijke organisaties. • Meer gebruik maken van algemene voorzieningen en het voorliggend veld in plaats van verwijzen naar duurdere specialistische hulp. • Preventie is belangrijk. Niet alleen om problemen bij onze inwoners zoveel mogelijk te voorkomen maar ook om later duurdere zorg zoveel mogelijk te beperken. • Inwoners die de huishoudelijke hulp zelf kunnen betalen zouden dit niet ten koste van gemeenschapsgeld moeten doen.

De kosten in het sociaal domein blijven de komende jaren voor ons een belangrijk aandachtspunt. De betaalbaarheid blijft onder druk staan.

Ontwikkelingen *Hervormingsagenda Jeugd*

We moeten (verdere) invulling geven aan de afspraken tussen de rijksoverheid, gemeenten, zorgaanbieders, professionals en cliëntenorganisaties om knelpunten in de jeugdzorg structureel aan te pakken en het stelsel (financieel) houdbaar te maken voor de toekomst. Ons lokale jeugdbeleid vormt een stevige basis waarop we kunnen voortbouwen.

Toekomstscenario jeugd- en gezinsbescherming

Richt zich op het hervormen van het jeugdbeschermingsstelsel, met als doel een effectievere bescherming van kwetsbare kinderen en gezinnen. Dit vraagt om een nieuwe vorm van samenwerking tussen ons lokale (jeugd)team en Regionale Veiligheidsteams.

Participatiewet in Balans

De wetgever heeft het voornemen om waarschijnlijk per begin 2026 te komen tot aanpassingen in de Participatiewet. Dit door middel van het wetsvoorstel Participatiewet in Balans. Hiermee wordt beoogd een wet te introduceren die onder andere eenvoudiger is, met rechten en plichten die zinvol en begrijpelijk zijn én nageleefd kunnen worden door iedere uitkeringsgerechtigde en goed uitvoerbaar is voor de professional. Daarbij hoort ook een cultuuromslag. Uitgangspunten zijn dat de inwoner centraal staat, er meer ruimte is voor maatwerk en uitgegaan wordt van vertrouwen.

Inburgering

De gemeente is sinds 2022 verantwoordelijk voor het inburgeringsproces van statushouders. Het doel hierin is tweeledig: het huisvesten zelf en het zelfstandig meedoen in de lokale samenleving. Het bevorderen van integratie is hierbij belangrijk. Daarbij hebben we ook oog voor het (versterken van) draagvlak voor het ontvangen van nieuwe Nederlanders in de lokale samenleving (inburgeringswet 2021).

De maatschappelijke begeleiding wordt uitgevoerd door Sociaal Werk Oldambt (SWO) en de leerroutes zijn uitgezet bij verschillende gespecialiseerde onderwijsinstellingen.

Beschermd wonen

De (landelijke) ontwikkelingen rondom Beschermd Wonen, Maatschappelijke opvang en OGGz vragen meer en andere inzet van gemeenten. Preventiever, sneller en gericht op zelfstandigheid en eigen woonruimte.

Acties in 2025 *Algemeen:*

- We ontwikkelen een overkoepelende visie op laaggeletterdheid, om de zelfredzaamheid van onze bewoners te verhogen.

Jeugd

- We evalueren en actualiseren het uitvoeringsprogramma Jeugd met daarin specifiek aandacht voor:

- De Hervormingsagenda Jeugd;
- Het Toekomstscenario jeugd- en gezinsbescherming;
- De transformatie van hoog specialistische jeugdhulp en de inkoop daarvan;
- Onderwijs en jeugdhulp;
- Lokaal vormgeven en inkopen van overgebleven lichte jeugdhulp;
- Het borgen en bestendigen van succesvolle interventies die incidenteel worden bekostigd.
- We gaan over tot de uitvoering van in 2024 gemaakte plannen:
 - We starten met de pilot informele gezinsondersteuning (uitvoering amendement begrotingsraad november 2023). G
 - We starten met het collectief begeleiden van leerlingen op het speciaal onderwijs (doorgezet plan uit 2024). O
 - We hebben de jeugdgezondheidszorg op alle locaties van het voortgezet onderwijs geherintroduceerd om met behulp van een bewezen effectieve aanpak ziekteverzuim onder scholieren terug te dringen. G

Wmo:

- We richten ons komend jaar op het versterken van 'Welzijn op Recept' door het stimuleren van meer doorverwijzingen, met als doel de zorg te ontlasten. G

Participatie:

- We ronden het uitvoeringsplan Talent in Zicht(t) af medio 2025 en starten vervolgens met de implementatie. G
- We stellen een plan op om te komen tot de juiste invoer van het wetsvoorstel Participatiewet in Balans. O
- We ronden het integraal beleidsplan Participatie & Inkomen af en gaan deze implementeren. G
- In 2025 zal verdere sturing plaatsvinden aan de hand van het Beleidsplan Afeer 2023 – 2026. Daarbij hebben we specifieke aandacht voor sturing op de beleidsindicatoren en implementatie van het nieuwe financieringsstelsel. G
- Vanuit de Arbeidsmarktregio Groningen voeren het WiZ (Werk in Zicht) Kaderplan 2023-2027 uit. Hiermee dragen we bij aan de ontwikkeling van onze inwoners. Hierdoor zijn zij beter in staat deel te nemen aan de arbeidsmarkt. G
- In 2025 zullen we bezien of het starten van een Ontwikkelcentrum daadwerkelijk van toegevoegde waarde voor de inwoner van Oldambt is, dit ook nog in relatie tot de op te starten Werkcentra. G

Inburgering:

- We zetten het onderdeel 'financieel ontzorgen' uit bij de VKB. In samenwerking met de regievoerders van de gemeente en maatschappelijke begeleiding van SWO monitoren we dit proces. G
- We gaan taken en afspraken met betrekking tot 'financieel ontzorgen' uitschrijven. G
- We gaan de taken met betrekking tot maatschappelijke begeleiding uitschrijven en kenbaar maken aan SWO. G

- Vrijwilligers vervullen een belangrijke rol bij de maatschappelijke begeleiding van statushouders. Dit wordt door ons zeer gewaardeerd en wij willen dit onderwerp meer aandacht geven door de verbinding te zoeken met de aanwezige maatschappelijke organisaties.
- Voor de Z-route moet een statushouder 800 participatie uren voltooien. We gaan hier extra aandacht aan besteden en afspraken maken met maatschappelijke organisaties over de inzet en begeleiding hiervoor.

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang:

- We zetten in op de transformatie van intramurale voorzieningen binnen beschermd wonen naar thuis+.
- We stellen een uitvoeringsagenda beschermd wonen op, waarin we onder andere als doelstelling hebben:
 - Het toewerken naar meer preventieve begeleiding en ondersteuning.
 - Het stimuleren van uitstroom naar passende woonplekken.
- We werken regionaal en lokaal samen met zorgaanbieders en corporaties en het voorliggend veld om effectieve interventies/pilots op te zetten.
- We zetten in op lokaal casemanagement voor dak- en thuislozen waardoor we hen sneller en beter kunnen ondersteunen.
- We gaan uit van het 'wonen eerst' principe waarbij zij die dat nodig hebben onvoorwaardelijk toegang hebben tot (permanente)huisvesting.
- We gaan door met de implementatie van 'Sterk Netwerk Groningen' in de aanpak van mensen met verward gedrag en een hoog veiligheidsrisico.
- We starten met de aanpak Vroeg signalering voor mensen met verward gedrag door inzet van een Wijk GGZ-er.
- We zetten de Voorzorggroep (aanbod voor inwoners die wachten op SGGZ ondersteuning) voort in samenwerking met onze inloop GGZ (Clubhuis de Horizon).

Toelichting:

Jeugd:

- Het uitvoeringsprogramma jeugd is volop in ontwikkeling. Ook het onderzoek van Molendrift (zie de actiepunten onder het kopje 'een veilige leefomgeving') en opgroeien in een Kansrijke omgeving worden hierbij betrokken.
- Op 4 februari 2025 heeft het college besloten in te stemmen met de pilot jeugdondersteuning op het speciaal onderwijs in Winschoten (De Stuwe) voor het jaar 2025 en 2026. Vanaf 24 augustus 2025 zullen de jeugdondersteuner van start gaan.

Werk en participatie:

- Het opstellen van een plan tot de juiste invoer van het wetsvoorstel Participatiewet in Balans loopt uit omdat de invoering van de wet is uitgesteld.

Inburgering:

- Het extra aandacht besteden aan de Z-route en hierover afspraken maken met maatschappelijke organisaties loopt iets vertraging op vanwege personele wisselingen.

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang:

- Er is verloop geweest in personeel bij zowel beleid als bij de uitvoering waardoor de echte transformatie nog niet voldoende tot stand is gekomen. Dit wordt in 2025 verder opgepakt.
- Met betrekking tot het 'wonen eerst' principe werken we aan een domein overstijgende opdracht om dit projectmatig aan te pakken. Hierin wordt de verbinding gezocht met onder andere de woonzorgvisie en het programma Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang. Dit is een belangrijk onderdeel van het te ontwikkelen lokale actieplan dakloosheid. Hier zijn ook al in 2024 belangrijke stappen in gezet (onder andere het aanstellen van de casemanager MO, het meer inzicht en grip krijgen op de grootte van het probleem).

4.2 Armoede bestrijding en schuldhulpverlening

Terugdringen van problematische schulden

IBR1

Beleids horizon 2025	We willen dat onze inwoners en ondernemers sneller en op de juiste manier worden ondersteund om te voorkomen dat problemen escaleren. Als we dit realiseren leidt dit zowel tot maatschappelijke als financiële opbrengsten.
Aanpak op hoofdlijnen	We realiseren ons terdege dat de oplossing van de armoede en schuldenproblematiek niet in handen van Oldambt is. Wel zetten we in op preventie en uiteraard blijven we ons ook richten op het ondersteunen van inwoners en ondernemers die armoede en schuldenproblematiek ervaren. In het kader van het Corona Perspectiefplan werken we de prioritaire thema's: lokale economie, schulden en armoede en kinderen en jongeren (zie kadernota 2022-2025) uit in een integraal plan als katalysator om blijvende impact te bewerkstelligen op het thema intergenerationele armoede. Onze NPG-aanvraag Generatierijkdom voorziet in een pilot voor het doorbreken van intergenerationele armoede en inzetten van de Doorbraakmethode. <i>Toevoeging begroting 2025:</i> Met het project Generatierijkdom zetten we in op het verbeteren van toekomstperspectieven voor kinderen en jongeren, het doorbreken van het taboe rondom armoede en schulden, gezinnen financieel en sociaal zelfredzaam maken en gelijke kansen voor kinderen en jongeren in het onderwijs. Dit doen we door: - Het aanbieden van financiële educatie op basisscholen en voortgezet onderwijs om te werken aan de versterking van (toekomstige) financiële zelfredzaamheid van kinderen. - Voor huishoudens met hulpvragen op diverse gebieden, o.a. financiële problematiek, is ondersteuning aanwezig in de vorm van bv de Toukomsbuddy of de Vraagbaak op School. - Het verbeteren van het toekomstperspectief van jongeren door ze te laten werken aan een startkwalificatie en/of het wegwerken van schuldenproblematiek en bijbehorende stress. - Het inzetten van de doorbraakmethode.

Acties in 2025	• We gaan een oplossing tot stand proberen te brengen waardoor vrijwilligers ondersteuning ervaren bij het omgaan met inwoners met complexe problematiek. G • We evalueren het gebruik van de Voorzieningenwijzer. G • We onderzoeken of de gemeentepolis optimaal wordt ingezet of dat dit wellicht aanpassing behoeft om meer effect te bereiken. R • We onderzoeken de mogelijkheden om een sociaal raadslid aan te stellen, deze kan inwoners ondersteunen als het gaat om juridisch gerelateerde vraagstukken. G • We willen een schuldhulpaanpak die jongeren niet beperkt in hun ontwikkelingsbehoefte maar ze daar juist in activeert en ondersteunt. We onderzoeken de mogelijkheden en kijken of dit bijvoorbeeld gekoppeld kan worden aan 'Generatierijkdom' waarbij gepoogd wordt om jongeren (zo nodig met behulp van de doorbraakmethode) aan een startkwalificatie te helpen. O • Bij de inzet van nieuwe interventies, gericht op minima, willen we verder kijken dan alleen de reguliere communicatiemethodes en de verbinding zoeken met intermediairs die in contact staan met de diverse doelgroepen. We gaan onderzoeken welke intermediairs en partijen dit zijn. G
----------------	--

Toelichting:	• Inmiddels wordt er ingezet op het versterken van de verbinding van de vrijwilligersorganisaties met de gemeente op het vlak van veiligheid en zorg en met betrekking tot inburgering. De intentie is dat de vrijwilligers door de ontstane verbindingen verlichting ervaren bij hulpvragen waarbij ook andere problematiek om de hoek komt kijken. • Als gevolg van doorontwikkeling van de Voorzieningenwijzer is een digitale variant ontstaan in de vorm van een website genaamd 'Dat Geldt Voor Mij.' Deze variant is breder inzetbaar dan de oorspronkelijke applicatie en lijkt erg goed aan te sluiten bij de wensen en behoeftes van verschillende gebruikersgroepen in de gemeente. • De gemeente-polis kan het beste in samenhang met de andere minimavoorzieningen beschouwd worden. Voor nu is het dan ook de intentie om te komen tot een herijking van het gehele minimabeleid, waarin ook de effectiviteit van de huidige gemeentepolis beoordeeld zal worden. • Er zijn inmiddels structureel middelen begroot voor de inzet van een sociaal raadslid. Derhalve zijn er ook al gesprekken gaande met SWO om te komen tot een daadwerkelijke inzet van een sociaal raadslid. • Binnen de implementatie van de 'Basisdienstverlening,' past ook een doelgroepgerichte aanpak ten aanzien van jeugd. De implementatie van basisdienstverlening is echter veelomvattend en loopt naast andere ontwikkelingen rondom de VKB. Voor nu is er door de veelheid aan ontwikkelingen nog geen helder zicht op bestending van een specifieke schuldenaanpak gericht op jongeren.
--------------	--

Programma 5 Duurzaamheid en milieubeheer

In het programma duurzaamheid en milieubeheer wordt aandacht besteed aan energietransitie, klimaatadaptatie en duurzaamheid.

5.1 Duurzaamheid en energietransitie

Energietransitie en klimaat

Beleids horizon 2025 De gemeente Oldambt wil in 2050 een CO₂-neutrale en klimaatbestendige gemeente zijn. Voor 2030 is de landelijke doelstelling een CO₂-reductie van 55% ten opzichte van 1990. In 2025 zijn verdere stappen gezet om bij te dragen aan de landelijke klimaatdoelstellingen. Dit wordt gerealiseerd door zowel energie te besparen als op te wekken. Heel Oldambt is in 2050 aardgasvrij. Met de warmtetransitie gaan we niet alleen inzetten op woningverbeteringen, energie- en aardgasbesparingen, maar tegelijkertijd het wonen in Oldambt betaalbaarder, comfortabeler en aantrekkelijk maken voor jong en oud. Ook zal hiermee aandacht worden besteed om energiearmoede binnen Oldambt structureel te verminderen. Daarnaast willen we de gemeentelijke gebouwen in 2030 zoveel mogelijk aardgasvrij hebben.

De gemeenten in Nederland hebben daarnaast een grote opgave op het gebied van klimaatadaptatie. In 2021 is het klimaatakkoord gesloten om de effecten van klimaatverandering tegen te gaan en de uitstoot van broeikasgassen fors terug te dringen. We zijn ons er van bewust dat weersextremen een bedreiging kunnen vormen voor de veiligheid en leefbaarheid in onze regio. Deze kwetsbaarheden komen vooral voor op het gebied van hitte, droogte en hevige neerslag, zo kunnen overstromingsrisico's een bedreiging vormen. We hebben de ambitie om kwetsbaarheden en risico's die ontstaan door klimaatverandering te verminderen met het besef dat hiervoor regionale samenwerking en gezamenlijke actie voor is vereist.

Hoe meer regenwater van de riolering afgekoppeld wordt hoe robuuster het rioolsysteem wordt bij hevige neerslag. Daarnaast zal er in de openbare ruimte ook meer plek voor water moeten komen. Om in tijden van droogte niet in de problemen te komen met waterstanden in gemeentelijke waterpartijen zal water langer vastgehouden moeten worden of moet worden gekeken naar aanvoermogelijkheden.

Aanpak op
hoofdpijnen

Woningen willen we verduurzamen en daarmee het wonen betaalbaarder en comfortabeler maken en de energiearmoede verminderen. Klimaatadaptie en -mitigatie vinden we belangrijk en hierin willen we stappen zetten om in de toekomst een klimaatbestendige gemeente te zijn.

De komende jaren zal uitvoering worden gegeven aan het programma Zon en Wind. Tot 2030 werken we mee aan de realisatie van maximaal 100 hectare zonneparken met circa 100.000.000 kWh aan energie. Daarmee dragen we bij aan de doelstellingen van de Regionale Energie Strategie (RES) voor 2030.

Toevoeging begroting 2025 i.p.v. de toevoeging begroting 2024: In 2025 gaat de Isolatieaanpak van start. Deze volgt uit maatregel 29 van Nij Begun. Met de Isolatieaanpak krijgen wij als gemeente de mogelijkheid om inwoners versneld te ondersteunen bij de verduurzaming van de woning. De isolatieaanpak is gericht op de ondersteuning van inwoners. Als gemeente zullen wij ons inzetten om inwoners te informeren over de financiële mogelijkheden en te ondersteunen bij de uitvoering van de isolatie. Oldambt Verwarmt is in 2024 gelanceerd als communicatie campagne. Dit willen we blijven inzetten in 2025, waarbij we ons vooral gaan focussen op inwoners die te maken hebben met energiearmoede. In eerste instantie gaan we ons richten op isolatie.

Door de (financiële) mogelijkheden voor inwoners die de isolatieaanpak brengt, is de uitvoering van de Transitievisie Warmte niet meer actueel. In 2025 zullen we daarom aan de slag gaan met het vernieuwen van de Transitievisie Warmte in de vorm van een warmteprogramma om een concreter tijdspad te schetsen richting aardgasvrij. In het warmteprogramma zal perspectief worden gegeven over de inzet van de verschillende de warmtealternatieven. De ontwikkelingen rond verduurzaming op de verschillende thema's wordt in kaart gebracht en geborgd in een energie- en klimaatprogramma.

Door stapsgewijs woningen te verduurzamen en energie te besparen willen we een besparing van het aardgasverbruik in 2030 realiseren van gemiddeld 20%. Dit willen we uitbreiden totdat heel Oldambt in 2050 aardgasvrij is. We bouwen voort op de Nieuwborgen.net aanpak en zetten in op het opstellen van meerdere wijkuitvoeringsplannen. We nemen de onderwerpen energietransitie en klimaat mee in de in 2024 (en 2025) op te stellen omgevingsvisie en het daarbij behorende participatietraject.

De Regionale Adaptatie Strategie Groningen en Noord-Drenthe (RAS) is de uitwerking van onze ambitie en samenwerking op het gebied van klimaat. Met de RAS zijn we ons ervan bewust dat het klimaat verandert en dat dit leidt tot een toename van weersextremen. We hebben de ambitie de kwetsbaarheden en risico's te verminderen in het besef dat hiervoor regionale samenwerking en gezamenlijke actie vereist is. Concrete stappen tot samenwerking worden uitgewerkt in de Uitvoeringsagenda van de RAS.

Klimaatverandering is een grote opgave, die ook een relatie heeft met een aantal andere thema's in de fysieke leefomgeving. Het is daarom een belangrijk thema in het kader van de nieuwe omgevingsvisie. We blijven het

afkoppelen van regenwater op particulier terrein middels een subsidie stimuleren en daarnaast proberen we ons eigen water- en rioolsysteem ook continu robuuster te maken om zo beter bestand te zijn tegen hoosbuien. We zoeken een combinatie tussen afkoppelen van regenwater en aanvoer voor waterpartijen en kijken daarnaast naar inlaatmogelijkheden vanuit boezemkanalen.

Zie ook het programma woon- en leefklimaat voor wat betreft duurzame woningen.

Acties in 2025

Algemeen

- In 2025 wordt het duurzaamheidsbeleid vormgegeven in een energie- en klimaatprogramma.

Duurzame elektriciteit

- Met de toename hernieuwbare energieopwekking is afname en teruglevering van elektriciteit niet overal en altijd zondermeer mogelijk. Met het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) Groningen wordt er gestuurd op het energiesysteem van de toekomst door ruimtelijk-economische ontwikkelingen te verbinden. In 2025 wordt de pMIEK 2.0 vastgesteld.

Duurzame warmte

- We zetten ons in om de samenwerking in de regio (zowel gemeenten in de provincie Groningen als regio Oost-Groningen) te versterken op het gebied van de warmtetransitie.
- In 2025 gaan we het warmteprogramma opstellen wat een vervolg is op de Transitievisie Warmte.
- In 2024 is er een haalbaarheidsonderzoek naar de restwarmte van Google uitgevoerd. Met de resultaten zullen we in 2025 een vervolg geven aan een eventueel warmtenet.
- We borgen de Oldambtster aanpak 'Oldambt Verwarmt' in het energie- en klimaatprogramma. Daarmee ondersteunen wij onze inwoners bij energiebesparing door te isoleren.
- We willen datagedreven werken structureel inzetten, waarbij we inzichten uit ons energiedashboard benutten bij het sturen op project- en beleidsontwikkeling.
- We passen onze instrumenten zoals leningen, subsidies en ISDE-voorschotregeling aan zodat deze aansluit bij de isolatieaanpak en de verduurzamingsprogramma's voor ondernemers en maatschappelijke organisaties.
- De isolatieaanpak die volgt uit maatregel 29 van Nij Begun wordt in 2025 uitgerold in de gemeente Oldambt, inwoners worden met Oldambt Verwarmt hierover geïnformeerd en ondersteund.

Afronding Nieuwborgen.net

- Nieuwborgen richt zich in 2025 op evaluatie en afronding van Nieuwborgen. De afspraken met Groninger Huis over het verbeteren van de woningvoorraad in het projectgebied van Nieuwborgen worden uitgevoerd in de periode 2025-2027. Het doel is dat aan alle

huurwoningen van Groninger Huis maatregelen worden getroffen om het energieverbruik terug te dringen.

Klimaatadaptatie

- We geven uitvoering aan de vastgestelde Regionale Uitvoeringsagenda (RUA) Groningen Noord-Drenthe. Het gaat hierbij om drie afkoppel/rioleringsprojecten; de Beertsterweg, Johan Modastraat en Dr. D. Bosstraat.
- We stimuleren inwoners met het nemen van het klimaat adaptieve maatregelen door het opstellen van een regionale subsidieregeling.

Onderhoud

- We vervangen de gemengde rioolstelsel van de Johan Modastraat te Winschoten door een gescheiden rioolstelsel.
- We vervangen de gemengde rioolstelsel van de Dr. D. Bosstraat te Winschoten door een gescheiden rioolstelsel.
- We gaan de riolering van de Mr. D.U. Stikkerlaan te Winschoten relinen.

Toelichting:

Op dit moment wordt gewerkt aan het vormgeven van een programma energie en klimaat. Onderdeel daarvan is het op peil brengen van de noodzakelijke capaciteit en het ordenen en prioriteren van de activiteiten. Bij de 2eBBR zal er meer duidelijk zijn

Programma 6 Bestuur

Dit programma omvat alles wat te maken heeft met de raad en raadscommissies, burgemeester en wethouders, het gebouw Halte Democratie en de griffie. Ook de lasten voor referenda en verkiezingen en de kosten van bestuurlijke samenwerkingsverbanden worden hierin verantwoord.

Lokale democratie versterken

IBR1

Beleids horizon 2025	In 2025 is de publieke belangstelling voor gemeentelijk beleid en gemeentepolitiek vergroot. Inwoners werken daarbij samen met ons aan de toekomst van Oldambt.	
Aanpak op hoofdlijnen	• Communicatie over besluitvorming door de gemeenteraad. • Participatie van inwoners wordt (verder) gestimuleerd.	
Acties in 2025	• Afhankelijk van de invulling vacature raadsadviseur, wordt raadscommunicatie opgepakt. • Nu de Wet 'Versterking participatie op decentraal niveau' is vastgesteld, zal afhankelijk van de invulling van vacatureruimte een participatieverordening worden opgesteld. • We organiseren de cursus Politiek Actief.	G O G

- Toelichting:
- De functie van raadsadviseur raadscommunicatie is per maart 2025 ingevuld. Er is gestart met het ontwikkelen van een visie, die uitmondt in een raadscommunicatieplan.
 - Het is nog niet gelukt om de vacatureruimte in te vullen en een start te maken met een participatieverordening.
 - In de periode 6 maart – 3 april 2025 is een cursus Politiek Actief georganiseerd. Dit om mensen te interesseren in gemeentepolitiek in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026.